

NA VSE SORTE NACINE so šli naši vojaki na Francosko. Sedaj so tam.

Nemčija čuti, da bo vojna kmalu v njenih mejah

TRI USPEŠNE ZAVEZNIŠKE OFENZIVE V EVROPI. — RDEČA ARMADA OB VZHODNI PRUSIJI. — VZHODNA FRONTA IMA ŠE VEDNO PRVENSTVO V OBSEGU IN ŽRTVAH

Koncem minulega tedna je rdeča armada v severnem delu vzhodne fronte prodrla do točke, od kjer je pred tremi leti pričela s svojo ogromno ofenzivo proti Moskvi in Leningradu Hitlerjeva oborožena sila.

Zadnji ponedeljek je imela rdeča armada, ki je okupirala od Nemcev utrjene Baranowice, še okrog 220 milj do Bialystoka in Varšave in 530 milj do Berlina. Od Moskve je oddaljena na 490 milj. Torej je na pohodu proti Berlinu dosegla nekako polovico poti.

Do Vzhodne Prusije je v začetku tega tedna imela še okrog 70 milj.

Po 13 milj na dan

Svojo sedanjo ofenzivo v severni Rusiji je rdeča armada podvzela na dan 22. junija, na dan tretje obletnice nemške invazije v Sovjetsko unijo. Fronta, na kateri je omenjenega dne začela potiskati Nemce nazaj v njihovo deželo, je dolga okrog 250 milj. Povprečno je prodrla 13 milj na dan, na nekaterih krajih v dveh tednih čez dve sto milj vsega skupaj in osvobodila zadnje dele Bele Rusije, ponekod pa je še daleč izven svojih mej.

Ta teden je rdeča armada okupirala Vilno in nadaljevala svojo pot proti litvinskemu glavnemu mestu Kaunasu.

Nemške izgube ogromne

Iz sovjetskih poročil je razvidno, da znašajo nemške izgube na tem delu vzhodne fronte do 22. junija par sto tisoč mož in so znatno večje kot pa jih je nemška armada v istem času utrpela na francoski in italijanski fronti.

Vsak čas se pričakuje razmah ruske ofenzive tudi iz Ukrajine proti Lvovu in Sleziji. Na bojiščih vzhodno od Minska je bilo do 23. junija ubitih ali pa ujetih 19 nemških generalov.

Zavezniške zmage v Franciji

Minulo nedeljo je bilo poročano, da je angleška armada v Franciji pod poveljstvom generala Montgomeryja vzel za mesto Caen, ki so ga Nemci trdovratno branili. Kdor ima v oblasti Caen, poseduje iz tega dela Francije vrata v Pariz. Prodiranje sicer ne bo gladko, a Nemci so s Caenom izgubili toliko, da je ogrožena vsa njihova odhodna obrambna črta.

Caen ima 54.000 prebivalcev. Z morjem ga veče 9½ dolg ka-

nal. Vanj lahko vozijo ladje v teži 5.000 ton, kar bo dobavljalo potrebščini iz Anglije zavezniški armadi na francoski fronti jako olajšalo.

Zavezniške čete v Normandiji so sedaj kakih 300 milj od Reimsa in Kolina.

Zavezniška armada pri Livornu v Italiji ima približno toliko milj do Beljaka na Koroskem in do Inomosta na Tirolskem. Vsa znamenja kažejo, da bo rdeča armada prva, ki bo stopila na nemška tla, namreč v Vzhodno Prusijo.

Ofenzive po načrtu

Dasi so vse tri fronte v Evropi neodvisne druga od druge so zavezniški poveljniki na njih svoje ofenzive usoglasili, da so se pričele po nekaj dni narazen druga od druge in Nemce upreple na vseh straneh.

V Italiji se je pričela 11. maja, v Normandiji 6. junija, sovjetska ofenziva na Finskem 9. junija in v Beli Rusiji 22. junija. Pričakuje se v tem poletju velike sovjetske ofenzive na jugu in pa novih invazij ameriške, angleške, kanadske in francoske armade na kontinent.

V vsakem letošnjih zavezniških podvzetih so bili Nemci primorani na umik in odpre pa plačali z velikimi izgubami.

Mnogi vojaški veščaki preročujejo, da tega pritiska Nemčija ne bo mogla vzdržati dalj kot kvečjemu do novembra.

Drugi jim ugovarjajo in trdijo, da Nemci ne bodo mogli vzdržati dalj kot kvečjemu do novembra.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Pomen spremembe v trenju za vodstvo nad Jugoslavijo—in kdo je zmagal v njemu

Josip Broz, ali Brozovič, znan pod imenom Tito, je v pogajanjih z dr. Ivanom Šubašičem v marsičem precej popustil. Toda sporazum med njima, v kolikor je objavljen, je Titova zmaga.

Poražen pa je Mihajlovič, ki je že itak dolgo zatemnjen, saj v Londonu in Washingtonu, čeprav se je spet skušal zasvetiti z ustavitvijo nekakega demokratičnega osvobodilnega odbora, in s propagando, ki pihava "iz šum in gora" v Jugoslavijo. In tudi Fotič je zatemnjen.

Nova vlada, ki jo je sestavil Šubašič, ni "komunistična", čeprav je zmagal komunist Tito. Niti enega člana iz jugoslovanskega delavskega gibanja ni v nji, pač pa politiki iz drugih strank. Toda ne more pa se jih prištevati med reaktorije, ker so bili vsi več ali manj usmerjeni v napredno socialnih nazorih.

Vsled tega je nova vlada res zmaga tistih struj, ki žele obnovitev Jugoslavije v drugačni obliki kakor je bila.

Glavna pridobitev je priznanje federalizma. Ali bo federativna Jugoslavija razdeljena le na tri dele — Hrvatsko, Srbijo in Slovenijo, še ni bilo določeno rečeno, a posredno obljublja, da bo tudi Makedonija dobila avtonomijo, pa Črna gora, Bosna in Hercegovina.

Vprašanje republike ali monarhije je bilo v dneh te politične spremembe tudi le indirektno dotaknjeno, z izjavo po radiu iz Kaira, da se bo o njem glasovalo, ko bo konec vojne.

To pa je prav lahko Petrova zmaga. Niti se ne ve, kajne diplomacije je namreč sedaj veliko več kot v prejšnji vojni, kakšni so o vsem tem domnenki Anglije, Rusije in Zed. držav.

Gotova pa je, da je zaenkrat Tito zmagal. In če mu bo šlo tako po sreči kakor doslej, bo bodoča Jugoslavija res takšna, za kakršno je s tolikim trudom delovala Jugoslovanska republikanska združenje. Upajmo, da bomo imeli sedaj v teh prizadevanjih več sreče kakor zadnjič in pa več pogovov za zmago.

ZOJSA smatra novo jugoslovansko vlado za uspeh svojih naporov

V novem jugoslovanskem kabinetu sta dva častna člana ZOJSA, namreč premier Šubašič in pa Sava Kosanović.

Iz dveh brzojav, ki jih je ZOJSA naslovil eno premierju dr. Šubašiču in drugo ameriškega tisku, je razvidno, da smatra ustanovitev nove vlade za velik uspeh k ciljem, ki jih zastopa.

S tega stališča je dosedanje Petrove režime, posebno v zadnjih mesecih svoje propagande, vztrajno pobijal, novemu pa zagotavlja vso svojo mogočo oporo.

Brzojavka iz Zojsovega urada ministrskemu predsedniku Šubašiču se glasi:

"V tem zgodovinskem času, ko je bila pod vašim predsedništvom organizirana vlada, ki izraža težnje vseh Jugoslovancev za združenje v borbi proti so-

vražniku človeštva, ZOJSA pošilja vam in članom vlade svoje simpatije in obljublja, da bo nadaljeval z moralno pomočjo pri zdravljenju ran, ki so jih prizadelo narodnim interesom zunanj in notranji sovražniki.

Ponosni smo, da sta v tej vladi pravega narodnega sporazuma dva častna člana našega Odbora, namreč Vi in g. Sava Kosanović.

Zelim Vam uspehe in pošiljam pozdrave. — ZOJSA."

V brzojavu ameriškega tisku ZOJSA poudarja, da pomeni ustanovitev nove vlade, ki ji načeljuje Šubašič, zmago tistih sil, ki so za edinstvo in demokracijo. Pomeni trumf vseh onih, ki so se v Jugoslaviji in izven nje borili proti njenemu notranjemu in zunanemu sovražniku.

Velika večina ameriških Ju-

govancev je podpirala v interesu svoje nove in svoje prejšnje domovine napore vseh, ki so za edinstvo in so pobijali prizadevanja za sejanje sovraštva posebno med Hrvati in Srbi. Zaradi tega so navdušeno podpirali jugoslovansko osvobodilno armado pod vodstvom Tita in s tem aspiracije Jugoslovancev za edinstvo, svobodo in demokracijo.

Woodsu prevladujejo taki delegati, ki so na vso moč za sistem kakršnega je in kot je bil, torej za sistem kapitalizma, ki poraja fašizme, depresije, inflacije, brezposelnost in druga socialna zla. Ljudje, ki kontrolirajo banke, valute, zlato in mednarodno trgovino, so v biznisu zaradi dobičkov, ne v prid blagostanja splošnosti. Zato je ta konferenca, ki ima rešiti to najvažnejše vprašanje, toliko bolj zamotana kot katerakoli druga, kar smo jih imeli v zadnjih par desetletjih. Vsi navzoči vedo, da je svet gospodarsko bolan, nočejo pa odpraviti vzroka bolezi — in vzrok je privatni kapitalizem in z njim imperikalizem, kapitalizem in vojne.

Drugi vzrok je, da v Bretton

Grozote "moderne" vojne nad civilnim prebivalstvom

"Leteči roboti", spuščani z nemških oporišč nekje v Franciji in namerjeni na London, so zares grozovito bojno orožje. To je priznal v parlamentu Churchill, in zavezniški vojni strokovnjaki hite s pripravami, da se ta nemški mehanični naval pravočasno odbije. Kajti če se ne pride tej nevarnosti v okom, bo velik del Londona razvalina in na tisoče civilnega prebivalstva ob življenje.

Prve dni je padlo na London povprečno po 150 letetičih bomb. V manj kot treh tednih je bilo ubitih 2.752 civilistov (do 6. julija) in na tisoče ranjenih, mnogi izmed njih smrtno nevarno, ali pa bodo pohabljeni za vse življenje.

Pripovedujejo, da ko prileti tak zračni torpedo na tla, ima svojstvo, da z eksplozijo ne izkoplje globoke jame, kot jih na primer bombe iz aeroplanov, povzroči pa tolikšen zračni pritisk po več blokov okrog, da se poslopja v bližini sesujejo, v oddaljenejših pa popokajo šipe. Kosi šip, posebno iz izloženih oken, se v teh eksplozijah razprše s tako mogočno silo, da če zadenejo človeka, mu odleti roka ali noga kot če bi udaril po bilki z ostro britvijo.

Kdor živi v Londonu, ve, kaj pomeni taka invazija. Proti nemškim letalcem se je bilo Angličem laglje boriti, a robot gre svojo pot, ker je avtomat.

Cimprej zavezniški okupirajo Francijo in druge obrežne kraje blizu Anglije, prej bo te nemške tehnične grozote konec.

V PRIHODNI ŠTEVILKI

bo objavljen zapisnik upravnega odbora Proletarca, ekskuzivne JSZ in Prosvetne matice, ki bo pojasnil razprave in sklepe o novi kampanji za Proletarca, o knjigi, ki jo za prihodnje leto izda Prosvetna matica in o raznih drugih zadevah.

Grčija ima manj sreče kot Jugoslavija

Iz Kaira v Egiptu je bilo 7. julija poročano, da je sporazum med grško vlado in "rdečkarji" nemogoč. Iste dni pa je bil sklenjen v Jugoslaviji. Čemu je mogoč v eni deželi, ne pa v drugi, to najbolje razumejo diplomati v Londonu in Moskvi, ki odločujejo o tema dvema deželama.

Delavci, podpirajte Proletarca kot podpira on vaše napore in boje!

goslovancev je podpirala v interesu svoje nove in svoje prejšnje domovine napore vseh, ki so za edinstvo in so pobijali prizadevanja za sejanje sovraštva posebno med Hrvati in Srbi. Zaradi tega so navdušeno podpirali jugoslovansko osvobodilno armado pod vodstvom Tita in s tem aspiracije Jugoslovancev za edinstvo, svobodo in demokracijo.

Kralj Peter II., Šubašič in Tito se sporazumeli

KONSTANTIN FOTIČ SE UPRL. — SRBSKI ŠOVINISTI TU IN V SRBIJI OGROŽAJO OBNOVITEV JUGOSLAVIJE. — ALI STA NEDIĆ IN MIHAJLOVIČ V ZVEZI?

Pred okrog mesec dni je bilo iz Londona poročano, da je kralj Peter odločil člane Puričevega kabineta v Kairu in poveril sestavo nove vlade bivšemu hrvaškemu banu dr. Ivanu Šubašiču.

Ta že dolgo pričakovana sprememba se je izvršila največ na iniciativo angleških vladnih krogov, ki so uvideli, da z vele-srbsko politiko starih čaršijskih reakcionarjev in Draže Mihajloviča ne bo šlo, pa so kralju Petru, ki ga imajo pod vplivom, razložili, da ima še čas, ako hoče kaj storiti za ohranitev svojega prestola in Jugoslavije.

Mučna odločitev

Predno je Peter mogel spreminiti svoje stališče z ozirom na novo orientacijo, se je moral odločiti za mučno poslovitev od Draže Mihajloviča, ki ga je do tedaj štetil in ga vztrajno branil v vlogi svojega vojnega ministra.

Ko ga je odslovil, je bilo jasno, da je prelom tu in da je vloga nadaljevanja jugoslovanske politike prešla v druge roke.

Šubašičeva naloga je bila izdelati sporazum med kraljem in Titom. Šubašič je šel v ta na-

men osebno k Titu, toda še predno je to storil, so njegovi zaupniki že v naprej poizvedeli, kako stoji stvar in novemu premierju sporočili, da je sporazum izvedljiv. Sele nato je Šubašič mandat resno sprejel. Posvetovanja med njim in Petrom ter drugimi merodajnimi faktorji v Londonu pa so se vršila že tedne pred tem.

Režim šesterih

Dne 7. julija sta ameriškega tisku poročala iz Londona časniški agenciji Associated Press in United Press, ter razni drugi dopisniki, da je Šubašič končno le sestavil novo vlado — kabinet šestih ljudi s sabo vred — ki so po narodnosti dva Hrvata, dva Srba in dva Slovenca.

Prve vesti so navedla sledeča imena: Dr. Ivan Šubašič, ministriški predsednik, ki je ob enem prevzel portfelj ministra vnanjih zadev in pa službo vojnega ministra.

Sretan Vukosavljevič, ki je bil v eni bivših vlad podtajnik v poljedelskem ministrstvu in profesor na beogradski univerzi, je v novi vladi agrikulturni minister in ob enem minister za

(Konec na 4. strani.)

Čemu konservativci v Zed. državah tako zlahka zmagujejo?

Dočim se javnost v drugih krajih sveta nagiba v radikalne smeri, se tu opaža, da reakcija tudi med maso pridobiva na vplivu. Konservativni krogi so odnesli velike zmage v kongresnih volitvah 1. 1942 in obetajo si še večjih prihodnjega novembra.

V demokratski stranki na jugu vre. V petih državah tam doli se je javno uprlo proti vsemu v svojem političnem vodstvu (v Washingtonu), kar po njenem mišljenju služi komunizmu, socializmu in drugim inozemskim ideologijam, karkoli že mislijo s tem.

Kar demokratska stranka na jugu reče, to tam drži, neglede na volitve. Tam so volilci le masa, bodisi črne ali bele polti, ki je ustvarjena za garanje, ne za pravice.

Toriji z juga imajo v svoji stranki veliko pristašev tudi v takozvanih zares demokratičnih (ne v demokratskih) državah, n. pr. v New Yorku.

Casopisi pišejo, kako je demokratski senator O'Daniel iz Texasa označil nedavno Rooseveltove "newdealovce" za slabše kot so "dihurji in psi". In pet demokratskih držav se mu postavlja po robu, če ne bo "demokracije" v Zed. državah tako okrenil, kakor je Hitler v Nemčiji.

Ljudstvo pa gre po svojih opravkih, kot da se ga vse to nič ne tiče. Vzrok je, ker nima ne svoje delavske politične stranke in ne svojega časopisa. Kar je unijskih listov, so več ali manj vsi v službi demokratskih in republikanskih politikov, a socialistično časopisje — okrog 400 po številu — pa je bilo ugonobljeno od reakcije v prejšnji vojni in pozneje pa, kar je še ostalo, vsled medsebojnih bojev.

Zed. države v takem položaju ne bodo mogle na levo, ker so vsa propagandna sredstva posest privilegijev. Delavstvo si bo moralo ustanoviti svoj tisk v veliko večji meri kot ga ima, in se odločiti za borbo v prid socializma, ali pa bo dobilo nove depresije, nove polome, batine v stankah in koncem konca fašizem, kakor ga je v drugih deželah, če je kapitalizmu to najboljša kazalo. Bil je sicer položaj. Ta vojna nam to dokazuje, toda kapitalizmu je vsceno, samo da si reši profite in bogastva.

Konferenca o valutah vzbuja zelo malo zanimanja

Ena izmed najvažnejših mednarodnih konferenc, kar se jih je še vršilo v tej vojni, in morda je ta važnejša kot katerakoli druga, se je pričela pred par tedni v zatišnem letovišču Bretton Woods v državi N. H. Petinštrideset zavezniških dežel je zastopanih v nji, ki so poslane okrog 700 delegatov, finančnih veščakov in raznih tajnikov, da se posvetujejo, kako valuto urediti v mednarodnem obsegu tako, da ne bo inflacija v eni deželi upropastila gospodarstva v drugi.

To pomeni, da je treba preprečiti inflacijo v prvi, zato, da je v drugi ne bo.

Čudno je, da ni za to veliko,

velevažno zborovanje v Bretton Woodsu v široki ameriški javnosti skoro nič zanimanja, čeprav se vrši v naši deželi in je baš od nje največ odvisno, ali bomo imeli po tej vojni mir, ali nove komercialne tekme, nova oboroževanja, nove krize in za posledico pa tretjo svetovno vojno.

Na konferenci teh finančnih veščakov, takozvanih, je bilo poudarjeno, da če dopustimo vojno v tretjič, ga ne bo kraja na svetu, ki bi ne čutil njenih grozot. Vojna znanost je silno napredovala. Namesto letal s piloti prihajajo sedaj nad London letala, natlačena z eksplozivami, z "roboti", to je, stroj jih vodi sam od sebe reguliran za svo-

jo pot na kraj, od kjer je izpuščen v zrak.

Kaj bo ta znanost v stanju doseči v prihodnjih letih? Ogromno! Toda ali v prid svetovnega blagostanja, ali za še veliko večja uničevanja, kakršna doživljamo v sedanji vojni?

Bančni, industrijni, agrikulturni in vsake sorte drugi veščaki, ki se pečajo z denarjem, z mednarodno trgovino, z zlatimi rudniki in takimi stvarmi imajo v Bretton Woodsu nalogo, da si dobe odgovor na to vprašanje.

Njihove razprave so za navadne ljudi — čeprav vsi hrepene po denarju, silno suhoparne in jih ne čitajo. So "pretežke".

Drugi vzrok je, da v Bretton

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrti leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Kaj nameravamo z
deželami v Evropi,
ko bo konec vojne?

Nekateri angleški in ameriški generali prerokujejo, da bo vojne v Evropi kmalu konec, vsekakor že prihodnjega jesen.

Drugi, še na višjih položajih, jim ugovarjajo, v bojnosti, da se bi ljudstvo ne udalo brezbriznosti, češ, zakaj bi se naganjali, saj bo vsega kmalu konec!

Prvi kot drugi pa zares žele, da se klanje čimprej konča.

To je nedavno poudaril tudi poročevalec Columbia Broadcasting kompanije iz Londona. "Zmagali bomo," je rekel, "a na mir pa nismo prav nič pripravljeni."

Tolmačil je, da so se Stalin, Roosevelt in Churchill v Teheranu nekako površno zedinili tudi o tem, kakšen da naj bo mir, a se je izkazalo, da si niso bili v ničemer enotni.

Vsi trije so za demokracijo, karkoli že naj pomeni. V Angliji in v Zed. državah je demokracija edino če se v nji lahko kapitalizem bohoti, v Sovjetski uniji pa je demokracija v kolektivnem gospodarstvu.

Torej sta tu dva ekonomska sistema, eden, ki se v Angliji in v Zed. državah baha s kapitalizmom, Sovjetska unija pa se ponša s socializacijo, kakršne svet še ni poznal.

Te tri države so se odločile zmagati v vojni in so prepričane, da bodo mir one narekemale.

Kakšen mir? Komu v korist?

Ako v Washingtonu in Londonu rečejo, da mora fašizem propasti, kaj predlagajo v nadomestitev?

Fašizem namreč je nastal v rešitev istega sistema, za kakršnega se ogrevajo Zed. države in Anglija. Namreč za kapitalizem.

Neki ameriški dopisnik je v svoji depesi iz Rima dejal, da smo se te vrste ameriški in angleški demokrati demokratom v Italiji že jako zamerili, ker so uvideli, da hočemo na pogorišču ducejevega imperija ohraniti prav tak sistem, kakršnega je otež Mussolini. Kupčujemo z Vatikanom, za reakcijo, zapopadna v plemstvu, hierarhiji in drugi privilegirani sloji, a ljudstvo ignoriramo.

Cemu? Dotični dopisnik pravi, da zastran tega, kar ker je v Italiji demokratov, so za socializem. Ameriška in angleška vlada pa sta kontrolirani od ljudi, kakršnim je beseda socializem bolj zoprna kot kar koli na svetu.

Naša vlada pošilja zastopnike v Vatikan. Katoliške nadškofe in protestantske multimilijonarje. Cemu?

Mar za demokratiziranje Italije?

Ne, ampak za rešitev Italije tistim slojem, ki so jo zavozili. Ameriški časniki so bili poslani v Rumunijo, dodeljeni k rdeči armadi, da jo od blizu študirajo, ako bo Stalin držal svojo besedo: Obljubil je namreč, da se Moskva ne bo umešavala v notranje razmere v Rumuniji, to je, po naše rečeno, da ne bo podvezela socialne revolucije v nji. Ameriški dopisniki pravijo, da se Rusija te obljube točno drži.

Ampak v Rumuniji — ki je še večinoma pod Hitlerjem, vzlic temu vre, Ne za takozvano demokracijo, kakršno oglašja kapitalizem, pač pa za pravice ljudi do kruha in svobodščin.

Kaj nameravamo s Francijo? Mednarodni bankirji, ki imajo v Londonu in v Washingtonu mogočen vpliv, delujejo na vse kriplje, da se socialiste kar v naprej zadušijo.

Ves svetovni kapitalistični tisk je urejevan s stališča, da se mora socializem ignorirati in socialistične voditelje pa privariti med brezposlembežne. To jim je uspelo posebno v Ameriki.

Kot je poročal ameriški dopisnik v Rimu iz pomenkov z ljudmi: "Počakajte, vi Američani, da se oglasi socialistični proletarijat severne Italije, takrat boste videli! Vi nam usilujete Vatikan, mi ga nečemo! Vi ga nam financirate nam v škodo. Toda ko izvedemo revolucijo, bo v korist Italiji in vsemu svetu v vzpodbudo.

Isto, kar se plutokracija Anglije in Amerike prizadeva v prid kapitalizma v Italiji, počne v Franciji.

Francoske socialiste ameriška in angleška vlada ignorirata kot da jih še nikdar ni bilo. Se celo liberalcev se ogibljeta. Vsa vnjanja politika ameriške vlade od vsega začetka je bila oslonjena na ljudi, ki so po prepričanju fašističnih nazorov. Cemu?

Edino zaradi tega, ker nečemo socialistične Francije. V Italiji smo z našim denarjem pomagali savojški dinastiji nazaj v sedlo, čeprav vsi vemo, da je bila steber Mussolinijevega fašizma. Zastran lepšega obljubljam, da ko bo vojne konec, ali enkrat pozneje, bo imelo ljudstvo Italije priložnost z glasovanjem izraziti, kaj želi. Volitve se bodo kajpada vršile pod kontrolo kraljeve vlade.

Ali se je potemtakem kaj čuditi, če celo kapitalistično časopisje piše več in več o možnostih za tretjo svetovno vojno, dasi niti druga ni še zdaleč končana?

Ampak kako to, da se socialisti, ki so bili toliko močni, nič ne oglašajo?

Saj se! Ampak kapitalistični tisk in radio jih sistematično ignorirata. Za bodočo ureditev sveta se posedujoči sloj opira v

ODVAŽANJE AMERISKIH RANJENCEV. — Po zavzetju francoskega trga Ste. Marie Engleise je bila prva briga odvesti ameriške ranjence iz zasilne zdravstvene postaje v moderno bolnišnico zadaj za fronto.

JUGOSLOVANSKO PRIMORJE V
BORBI ZA OSVOBOJENJE

Skozi stoletja smo se borili pod Avstrijo za svojo narodno neodvisnost. Po svetovni vojni 1914-18. leta so nas odtrgali s silo od domovine in bili podvrženi najhujši pódlosti, katero svet pomni: italijanskemu fašizmu. Naše šole in vse naše kulturne ustanove so zaprte, Narodni dom je sežgan. Fašistična oblast je nasilno spremenila imena naših mest in vasi, imena naših lepih gora, rek in dolin. Izpremenili so tudi družinska in krstna imena, ki so skozi stoletja prehajala od očeta na sina. Surovi podlež si je dovolil izbrisati ta imena z nagrobnih križev in plošč naših pokojnikov.

Gorica je postala Gorizia, Postojna Postumia, Kras Carso, Soča Isonzo in lepo slovensko ime Rožič Jožef — Rossi Giuseppe. Tudi v cerkvah je bila zabranjena pridiga v slovensčini. Tisti, ki so branili materinski jezik, so bili brez usmiljenja obsojeni na smrt ali pa vrženi v ječe in internacijo.

Bratje iz Jugoslavije so z žalostjo opazovali naše trpljenje in so neprestano čakali, da nam pomagajo na težki poti do svobode. Toda tudi v bivši Jugoslaviji ni bilo vse v redu. Grabežljivi ministri protinarodnih vlad so mislili le na svoj žep in ne na narod. Iskali so kupca, da prodajo tudi svoj narod — in kakor ste videli — prodali so ga Hitlerju in Mussoliniju.

Toda kupci so se zelo prevarali. Naš narod ni blago, katero se kupuje in prodaja. On ljubi svobodo nad vse in jo je vedno plačal s potoki svoje dragocene krvi. On jo sedaj plačuje dražje nego kdaj prej in zato bo sedaj svoboda zasijala s svojo pravo svetlobo, kakor solnce na jasnem nebu, sijala bo na veke, za vse naše potomce in zagotovila nam bo delo, mir, srečo in blagostanje.

Ze dve leti in pol vodi naš ponosni narod junško borbo proti osvajačju. Ni več meje med bivšo Jugoslavijo in slovenskim Primorjem in Istru. Zmagovite čete naše narodne Osvobodilne vojske in naši neustrašni partizanski oddelki so poteptali to mejo in jo izbrisali za vedno. Naše udarne enice so že prekoralele staro državno mejo in se sedaj borijo pri Vidmu, na Koroškem in na Ogrskem. Ni sile, ki bi mogla ustaviti njihov junjski polet. V teh zmagovitih borbah, o katerih piše ves svetovni tisk, o katerih govori vsak dan radio vseh držav, sodelujejo člani vaših družin, vaši sosede, sodeluje cela Istra in slovensko Primorje. Tisti, ki se danes borijo ob Soči, so vaši ožji rojaki, morda je med njimi celo vaš oče, vaš brat, vaša sestra ali vaše de-

vke. Oni se bijejo s pesmijo na ustih in ne poznajo strahu. Oni vas kličejo, da pridete in delite z njimi nesmrtno slavo, da skupno z njimi vstopite v zgodovino, katero bodo potomci čitali joko-joč od ganotja in navdušenja. In vi? Kaj čakate za bodečimi žicami jetniških taborišč, v kateri so vas v zmoti pahnili zavezniki, ki niso vedeli kdo ste, ki niso znali, da ste pravi bratje junakov Tolmina in Kobarida? Njim je žal, da so to napravili. Odpirajo vam vrata v svobodo, nudijo vam svojo obleko, mi pa vam bomo dali znake slavne Titove Narodno-osvobodilne vojske!

Kvišku glave — naši bodoči junaki! Veselo poletite v svobodo in v pojoč pohitite v objem bratov, ki vas čakajo z odprtimi rokami, da skupne z vami krenejo v domači kraj.

Nabrusimo kose, že klas dozoreva!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

(ZOJSA iz partizanskega tiska.)

AKTIVNOSTI ZARJE
V CLEVELANDU

Vsled vojne zaposlenosti so socialistični klubi mrtvi, pa bodisi naši kot drugih narodnosti. Politične aktivnosti v njih so padle na ničlo. A v klubu št 27 JSZ pa se držimo toliko bolj kulturnega dela. Pri pevskem zboru Zarja smo še zmerom živahni, ker ljubimo glasbo. Posebno mladina pridno deluje zraven, ker ji to nudi priložnosti za družabnost. Vrh tega pa se naši mladi ljudje zavedajo, da je treba pomagati tudi v druge svrhe.

"Zarja" je prispevala od prestanka koncerta v sklad Jugoslovanskega pomožnega odbora SS čez \$200 in zraven tega se je spomnila tudi Proletarca, kateremu je prispevala \$50. Ob koncu julija, to je v nedeljo 30. julija, pa priredi izlet članov in prijateljev na vrt clevelandke federacije SNPJ. Zarja vabi na ta izlet vse svoje mnogostevilne prijatelje in somišljenike.

Člani in članice zbora se pridno uče za jesenski koncert, ki se bo kot običajno vršil na Zahvalni dan.

Ker nam primanjkuje pevskih moči apeliramo na vse one, ki so prenehali hoditi na vaje, in na vse druge, ki imajo veselje do petja, da se pridružijo Zarji.

Ko pa bo vojne konec, upamo, da se vrnejo vsi tisti njeni člani, ki sedaj služijo strica Sama. In naša kultura bo z njihovo pomočjo spet oživila. In ravno tako upamo, da takrat dobi tudi naše politično gibanje svoj prejšnji zamah. — J. Krebel.

Italiji na hierarhijo, v Španiji na Franca, v Madžarski na plemstvo, v Franciji na velebankirje itd. Mir, kakršen pač že bo, bo sklenjen pod vplivom ljudi, ki si nič več ne upajo trditi, da je to vojna za odpravo vojne. Socializem edini — mednarodno uveljavljen, bi jo mogel odpraviti. Ampak vsi takozvani združeni narodi, razen dveh, so za kapitalizem.

Naloga ljudstva v teh deželah je, da vlade kapitalizma nadomestijo z vladami, ki bodo za socializem. In gibanje za socializem je sedaj silnejše kot kdaj prej, četudi ga kapitalistični tisk tako ignorira.

NEMCIJA CUTI, DA
BO VOJNA KMALU V
NJENIH MEJAH

(Nadaljevanje s 1. strani.)

jo, da se s takimi optimističnimi mnenji zavezniški stvari samo škoduje. Ljudstvo se pod vtisom ugodnih prerokovanj uda-ja brezbriznosti, češ, vojna je za nas že dobljena, čemu se bi še toliko naganjali v vojnih naporih!

Nemci še vedno močni

Najbrž so v pravem tisti, ki menijo, da bodo Nemci vztrajali, v upanju, da zavezniške izčrpa-jo, ali da se v Zed. državah vnvanja politika v slučaju republikanske zmage zaobrne Nemčiji v prid, ali pa da pride med zavezniške do tolikšnega spora, da bo ena ali druga vlada izmed njih pripravljena skleniti s Hitlerjem, ali pa njegovim naslednikom, separaten mir.

V svoji desperatnosti Nemci prete, da se bodo borili do skrajnosti in vporabljali pri tem vedno nova bojna sredstva, ki bodo pretresla ves svet.

V prejšnji vojni so iznašli top, s katerim so streljali v Pariz z razdalje 30 milj in več in oplasil prebivalstvo do skrajnosti, na bojiščih pa se poslužili strupenih plinov.

V sedanji vojni so spustili Nemci v Anglijo "robote", ki lete po več sto milj na uro skozi zrak in se na določenem kraju zapode na tla z groznimi učinki. Zavezniški dosejati proti temu mehaničnemu orožju še niso kos, a ga bodo premagali, kakor so n. pr. podmornice.

Veliko strahu je v vseh deželah pred možnostjo, da se bo nemško vrhovno poveljstvo v svojem obupu poslužilo plinov in bacilov. To bi bil poskus ljudi, ki smatrajo, da nimajo ničesar več izgubiti, torej če že mora Nemčija propasti, naj gre do njo v pogin tudi druge dežele, ki jih bi s plinom in mikrobi mogla doseči.

Zavezniško vrhovno poveljstvo trdi, da je pripravljeno tudi na ta črna možnost. Zagotavlja, če se Nemčija posluži plina in zastrupljanja z mikrobi, bo ona vsled tega največ trpela.

Vojna ogromno stane

Fiskalno leto vlade Zed. držav se končuje s 30. junijem. Ze prvi dan v novem fiskalnem letu — 1. julija so znašali naši vojni stroški 214 milijonov dolarjev in skupno s tem ter naslednjimi šestimi dnevi v juliju pa eno milijardo 288 milijonov dolarjev.

Premogarji žoga v
volilnem boju

Nekateri lokalni unije premogarjev UMW, med njimi lokal št. 764 v Springfieldu, Ill., agitirajo za ponovno izvolitev Roosevelta, gl. odbor UMW pa proti. Premogarji so pri tem brez besede. Imeli pa jo bodo pri volitvah meseca novembra. To ve prav dobro tudi J. L. Lewis, ki bo skušal, da jih pridobi za svoje stališče, in enako aktivni bodo med njimi politični agitatorji CIO. A ne eni ne drugi ne delujejo za delavsko politično akcijo.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Po četrtem juliju

Ko sem to pisal je bil dan našega narodnega praznika — četrtri julij — praznik ameriške neodvisnosti. Navadno je bil ta dan praznovan s paradami, z bengaličnim ognjem in s patriotičnimi govori. Letos pa je imel ta dan še veliko bolj resen pomen. Vojna, pa tudi če je še tako v majhnem obsegu, ni nobena šala. Kaj šele vojna, ki traja že skoro pet let, brez da bi se videl njen konec.

Tudi za naše ljudi — državljane in nedržavljane — je ta vojna njihna vojna. Na tisoče in tisoče sinov slovenskih staršev se bori v ameriški armadi in to na vseh kontinentih sveta. Marsikakšen sin slovenskega delavca je že padel na daljnih bojiščih Oceanije, Afrike, Italije, ali pa na normandijski planoti. Tako plačuje naš mali narod s krvjo v svoji stari in novi domovini, da se svet reši fašizma.

Nemčiji bije zadnja ura

Rdeča armada prodira. Ko to pišem, je le še majhen del ruske zemlje v nemških rokah. In izgleda, da bo še ta košček ogromno grobišče nemškega wehrmacha.

Dne 4. julija je minilo tri leta, ko so Nemci osvojili Minsk, glavno mesto Bele Rusije. In sedaj nad tem mestom spet ponosno vihra rdeča zastava. Kot da so bile nemške utrdbe iz glin, namesto iz betona, so se zdrobile pred strašno silo ruskega navala. Armada za armado prodira naprej, noč in dan.

In doli proti jugu in na sredini čakajo ruske armade na povelje za udar. Da, Napoleon je bil srečnejši kot je Adolf Hitler.

Človek ne more, da bi se pri vsem tem ne spominjal prerokovanj o slabostih Sovjetske unije. Češ, pod Hitlerjevimi navalom se bo v par tednih sesula. Koliko nas je bilo, ki smo takrat imeli trdno vero v rusko zmago?

Vse tiste laži in sumničenja, katere so se širile o Sovjetski uniji, so marsikateremu zamrežile oči. Vsemu, kar je postavilo Rusijo v slabo luč, se je verjelo.

Ne samo, da je bila rdeča armada "zanič" in brez "sposobnih generalov", ampak tudi ves sovjetski ekonomski sistem je bil bankrotiran, kot so nam govorili ti preroki. In pa transportacija, da je popolnoma iz reda.

Bilo nas je malo, silno malo v tistih časih, kateri smo verjeli, da sovjetska Rusija ni caristična Rusija. In prav tako malo takih, ki bi verjeli, da je tu nova, prerojena sila z vero v samo sebe, z energijo, ki se ji sedaj čudi ves svet!

Ob tej uri odgnanja nemške kuge z ruske zemlje kliče vsak zaveden delavec: "Slava ruskim borcem in vsem drugim, ki so padli v borbi proti fašizmu!"

Pri nas

Tako, ko se je končala republikanska konvencija v Chicagu, je bilo tudi konec hude vročine, ki je tiste dni prevladovala v tem mestu. Pisali so, da je za mesec junij napravila rekord.

V kratkem pa se tu snidejo demokrati na svojo konvencijo. Upam, da takrat ne bo tako vroče.

V naši čikaški Tribuni strašno jamrajo o diktaturi in nad restrikcijami. Govore o svobodi, ki jo je nam otnel "new deal".

Ali ko pa so doli v Guatemali zastavkali dijaki, v protest proti neznosni diktaturi predsednika Jorga Ubico — in ko jih je v tem odporu precej izmed njih izgubilo življenje, se je Tribuna spravila na predsednika Roosevelta, češ, da je njegova krivda, ker je moral ta dobi in pošten diktator resignirati.

Je pač težava za našega "krnela", lastnika Tribune, ker se po svetu gode tako čudne reči.

Lansko jesen in to pomlad je na vso moč kritiziral Deweyja, sedaj pa ga predstavlja za tako brezmadežnega, da ga demokratski politiki nikakor ne bodo mogli očrtniti. A kaj hočemo, ko pa vemo, da je pri republikancih kot pri demokratih zastoj iskat logike.

Nekje v Michiganu, v Masonu, je imela tamošnja porota precej skrbi o vprašanju, kako naj odloči o zadevi podkupovanja državnih poslancev. Ta sodna afera je stala državo Michigan \$200,000 predno je bila pri-

pravljena za predložitev poroti. Saj tako je poročal v Chicagu Sunu Wm. R. Miner.

Stvar ni ravno lepa in kaže v vsej svoji nagoti umazano ozadje kapitalističnih močtev. Podkupovanje ljudskih zastopnikov jim ni prenzko, samo da se pogazi njim neljube zakone, ali pa da se sprejme take, ki so njim po volji. Afera je prišla na dan ko je poslanec William C. Stanson našel v žepu svojega suknjica \$350. Imel ga je obešenega na steni in nekdo je vanj utaknil omenjeno vsoto.

Stanton je najdeni denar utaknil nazaj v žep in suknjic pa obesil na steno, kjer je bil prej. Ko se je čez nekaj ur vrnil, je bil zelo presenečen, ker je v žepu našel namesto prejšnjih \$350 kar tisoč dolarjev, k njim pa prilepljen listek z napisom "Vote Against Bill No. 1."

Postava, radi katere je nastala ta afera, se tiče poslovanja bank v Michiganu. Na zatožno klof je prišlo dvaindvajset oseb.

Doli na našem jugu, v Georgiji, kjer je bil ponovno izvoljen v senat stari reakcionar Walter F. George, je bila državljanom zamorske polti volilna pravica zabranjena. Takšno izpolnjevanje demokracije je nekoliko čudno. Tisoče naših fantov in mož pada na bojiščih, da se v tej deželi ohrani svoboda in enakopravnost. In tu, v naši sredi, v naši lastni deželi se pa protipostavno brani državljanom pravico glasovanja samo radi tega, ker so slučajno druge polti ...

Je pač resnica, da ima dela čestokrat krivico samemu sebi. Priimek demokratske stranke ni nikjer tako neresničen kot je doli na jugu. V velikem je podobnem imenu francoskih takozvanih "radikalnih socialistov", ki niso bili radikalni, ne socialistični.

S. Jože Topoljak piše:

"Oven, pisal si o gramofonskih ploščah in omenil, da jih morda imam kaj v zalogi. Povem, da sedaj nobenih za trg. Če pa se bi to, o čemer si pisal glede moje glasbe kdaj uresničilo, to je, da plošče razmnožim, bom to čitateljem drage volje naznačil."

V Milwaukeeju

Na pikniku, ki ga je priredil v Milwaukeeju skupni jugoslovanski odbor, sem srečal veliko starih znancev in prijateljev. Priredba je bila srednje dobro obiskana. Razporeženje je bilo izborna in mislim, da je stvar tudi gmotno zadovoljivo izpadla.

Ruski relief

Moj stari znanec iz Clevelanda — "popotnik" Tone Janković se je znova oglašil z vsoto \$6 za ruski relief in pa z vzpodbudnim pismom. \$5 je prispeval s. Jože Kodrich, \$1 pa je Tone priložil.

Iz Maple Heights, pošta Bedford, O., je poslal Frank Volkar v sklad za ruski relief znesek \$9, ki so ga prispevali John Seme \$5, po dolarju pa Frank Volkar, Konstantin Burok, Frank Vrček in Andrej Hočevar. Skupaj prejemkov v tem tednu \$15. Vsem darovalcem iskrena hvala.

Upam, da bodo dobili veliko posnemalec.

Tole mi ne gre
v glavo?

Kako to, da so južnjaški demokrati toliko gnjavijo zoper "new deal", ko pa jim je Roosevelt že davno zagotovil, da ga jim ne bo več usiljeval, to mi nikakor ne gre v glavo.

POVESTNI DEL

JUS KOZAK:

ŠENTPETER

(Nadaljevanje.)

Ko je berač odšel, je pokrila lice z dlami in krčevito ihtela. Sestra jo je ogovarjala, toda ves večer in še drugi dan ni dobila besede: Le plašne oči, kakor bi se bale strašnih očitkov so jo spremljale, kamorkoli se je gani. Marija jo je ogovarjala, Aza se ni odzvala.

Popoldne je sedela Marija pri oknu in pletla.

"Marija, daj mi vina, močnega," je prosila bolnica.

"Aza!"

"Ce te prosim, Marija, izpolni mi to željo. Saj bo mogoče edina!"

"Aza, kaj si zblaznela. Prepovedali so ti."

"Ah, Marija, kako si otročja. Vsaj ti ne laži. Konec se že bliža, izpolni na smrt obsojeni, za kar te prosim."

Nerada je šla Marija po vino. Aza je prišla kozarec z obupano roko in pokusila. Omahnila je nazaj. "Ne morem. Se to mi ni dano."

Bolesten pogled ji je uhal skozi okno. Lice se ji je zmračilo: "Vse jagnedi ste posekali, zakaj, Marija?"

"Streharjeve so zdaj očetove njive in on jih je posekal. Pravi, da bo zidal hišo."

"Lepe so bile." Trenutno pa je obupno zajecala. "Moj bog, moj bog!" Iz prsi ji je udaril tak jok, da Marija ni vedela, kaj bi storila.

"Kristus, Kristus," je ječala.

"Aza, kaj ti je, Aza?" Vzela ji je glavo v naročje, čutila je na prsih silno vročino.

"Marija, jaz sem zavržena."

"Uboga moja, ne muči mene in sebe!"

"Zdaj vem vse. Rešitve zame ni!"

Marija je čakala, da bi se poleglo. Toda vedno hujše ji je pretresala bolečina dušo in telo.

"Umrli bom, ničesar nisem storila v življenju, le grešila sem."

"Aza, kdor toliko trpi kot ti, temu bo vse odpuščen!"

"Ne, ne, Marija, tega greha mi

ne more nihče odpustiti. Ti ne veš..."

Sestra je molčala. Prešinjale so jo zle slutnje. Misel se je borila z mislijo.

"Ah, kako sem jih imela rada, ta lepa drevesa. Za Streharja nimajo cene, ne rode mu. Glej, Marija, lahkoverno sva včasih poslušali pri nauku, kar nam je govoril Rožman. Kdaj bi si mislila, da se bo tako strašno izpolnilo. Grozno resnico mi je pokazal bog. Živa bom zgorela, kakor se poseka drevo, ki ne rodi in se vrže v ogenj. Tudi jaz nisem rožila."

Sprva je Marija menila, da se sestrice blede. Aza pa je uporno ponavljala.

"Zgorela bom od bolečin, zavržena in obsojena. Vedi, Marija, v meni se je vnelo... Saj ti nisem mogla povedati, Tvoja sestra je zatrla sad v sebi, preklestvo jo je zadelo."

"Tam v bolnici sem ležala tako dolgo, da sem pozabila na sramoto. Mlad zdravnik je skrbel za nas. Opazila sem, kako mu počivajo oči na meni. Nisem ga hotela videti, čeprav me je že opazila tista pozornost, ki mi jo je izkazoval. Neke noči je imel službo, takrat se mi je izpovedal. Bil je eden izmed tistih ljudi, ki človeka ne pretresejo do duše, kadar se spogleda z njim. Šele počasi se ga privadi. Dober, mehak, včasih mu je siknil v oči čuden ogenj, ah, to so bili le utrinki. Govori lepo o trpljenju. Navidez. Trpeti ne zna. Razbrzdani. Vedno nezadovoljen sam s seboj. Nezaupljiv do vseh ljudi. Ženska se ga bolj usmili, kot ljubi."

Res je, to ni bila ljubezen, to je bilo usmiljenje obupane ženske, ki je v življenju vse zapravila. Zadnja nitka, na kateri sem se hotela rešiti. Vse sem mu dala. Ah, hotela sem živeti. Toda komaj je to zasluhlil, saj se morda še zavedal ni, je že postal sirov, oblasten, kakor so vsi nezaupljivi ljudje. Vedno sem vedela, da me je le pozelel, nikoli pa me ni ljubil. Očitala

sem si, da ne more ljubiti ženske, s tako preteklostjo, a hotela sem ga imeti, prikleniti nase. Veš, edino dobro pri teh ljudeh je, da se človeka navadijo in ga ne morejo več pogrešati. Zato sem prenašala vse mrzle poglede, objeme brez arca, kaj je bilo meni njegovo vedenje! Jaz sem ljubila. Zanosila sem. Oprezno sem mu namignila, da bi se utegnili kaj takega zgoditi. Uprl se je iz zgolj samoljubja. — V meni pa ni gorela velika ljubezen. — In zatrla sem sad telesa, da bi ohranila njega. Sama ne vem, kaj se je takrat dogajalo z menoj. Bila sem blazna, drugače ne morem misliti. Tudi to je bilo zaman. Naveličal se me je in odšla sem, čisto sama. Nisem pa vedela, da nosim v sebi smrtno rano. Kam sem se hotela obrniti, kaj početi?

Imela sem še toliko poguma, da sem stopila v službo."

"Aza, zakaj nisi prišla k meni?"

"Sram me je bilo, strašno sram. Prodajala sem v trgovini. Zalegla nisem veliko, kdaj me je kdo učil delati? Poleg tega pa se je oglašala bolezen, da sem slaba od dne do dne. Zadnje besede v življenju mi je dajal mlad mornar, ki je zahajal v trgovino. Dva večera sva se sprehajala ob morju. Preprost je bil in ni lagal. Malo je govoril, ampak, kar je povedal, je gorelo. V dveh sladkih nočeh na klopi pred vodo sem preživljala še enkrat preteklost. Vsak poljub se mi je zdela slovo od sveta. Moralo je priti. Tretji večer je deževalo in kolikor sem se obotavljala, branila, hotel je z menoj domov. Tam sem mu vse povedala. Zakaj? Ljubila sem ga. Med vrati mi je zabrusil: "Vlačuga!"

Nisem zakričala, niti jokala. Zgrudila sem se pri mizi in vedela, da je zame življenje minilo. Ko bi ti znala, Marija, kako je človeku pri duši, kadar je vsega konec in ni nobene premore več. Do jutra sem čepela na tleh, nobena solza mi ni olajšala trpljenja."

Cez par dni sem odšla v bolnico in ostala tam, dokler mi niso zaprtili, da me pošljejo domov. Tedaj sem ti pisala."

"Aza moja!" Marija jo je objela in stiskala k sebi.

"Ah, kako me žge, žge! Drob mi gori. Marija, pomagaj!"

Bolnica je prvo kot trpela neizmerne muke. Drhtela je, se stresala, da so ji šklepetali zobje. Zavratni krči so vili ubogo telo, da je golče ječala: "Odreši me, odreši me!"

Drugi dan je Zeba pripovedovala Mariji: "Ali veš, kaj raznaša Skofčiča? Da se je Aza vrnila, gnala od greha."

"To je laž. Če bo še katere toliko trpela, bo šla gorka v nebo."

"Saj pravim, da venomer vo-ha za grehom."

"Ah, Zeba, pusti jo, nekateri ljudje so ustvarjeni za to."

"Sosea mi je pravila, da je tudi župniku že gorko nesla. Sedaj pripoveduje, da so ji gospod objubili in je ne bodo obhajali. Pomisli, taka sramota."

"Nič ne de, Zeba, pojdemo pa v drugo faro po gospoda. Rajnci bi jo tolažili, ta jo peha od sebe."

Aza je spala. Tako so jo izmučile bolečine, da je ležala mrtvaško blede s polzaprtimi očmi.

Molče je stala Marija pred njo: "O, Gospod, kako si nakazil svojega otroka!"

Bolezen je vedno hujše razdejala telo. Valjala se je v vročici, z obupnim glasom je klicala: "Gorim, gorim, vode, vode!... O bog, reši dušo!"

Počasi se je približevala smrt. Nekega dne je z otočnim pogledom vzdihnila: "Marija, da bi mogla znoret, ti ne veš, kako je strašno gledati smrti v oči. Tako zavržena in obsojena!"

"Zeba je poslala sveče na sv. Višarje, jo je tolažila sestra."

"Za hitro smrt naj jih postavi v oltar."

Pred Miklavžem so bolečine opešale, postala je prozorna, glas ji je drhtel. Marija je slutila, da se približuje konec.

Se ves čas ni povprašala po človeku, po otrocih, tiste dni pa je dejala: "Ali boš kupila otrokom za Miklavža?"

"Veš da!" (Dalje prihodnjič.)

DEKLETCE V NORMANDIJI, ki se smeje fotografu in pa ameriskemu vojaku, ki jo pozdravlja.

Zapisnik konference Prosvetne matice in JSZ v Milwaukeeju 25. junija 1944

Konferenca društev, klubov in raznih drugih ustanov, pridruženih k Prosvetni matici, se je vršila v Milwaukeeju, Wis., v nedeljo 25. junija v Sostarichevi dvorani.

Zborovanje je otvoril konferenčni tajnik Ant. Garden. Pričelo se je ob 10:25 dopoldne.

Za predsednika izvoljen s. Fr. Zaitz in za zapisničarja s. Louis Zorko. Tajnik Garden naznani, da bo kosilo pripravljeno točno opoldne, kar pomeni, da bomo morali z zborovanjem prekiniti točno opoldne in nadaljevati po kosilu.

Nato tajnik kliče imena organizacij in zastopnikov. Navzoči so sledeči: St. 1 SNPJ, Louis Mohar; št. 14, Lovrenc Ogrin; št. 16, Anton Tratinik, Anton Gornik in Frank Primožič; št. 39, Charles Pogorelec; št. 102, Christina Moseley; št. 104, Frank Grzetich, Frank Matkovich in Anton Demšar; št. 119, Josephine Kozina; št. 192, Jennie Jenko, Mary Glavan, Mary Ambros in Mary Vasil; št. 344, Leo Milostnik; št. 688, Joe Radelj.

Društva JPZS: št. 3, Anton Demšar; št. 19, Christina Podjavoršek in Josephine Slapnik.

Klub št. 1 JSZ, Angela Zaitz in Louis Zorko; eksekutiva JSZ, Frank Zaitz in Charles Pogorelec. Navzočih je bilo tudi lepo število somišljenikov.

Zapisnik zadnjega zborovanja sprejet.

Tajnik Anton Garden poroča, da med to in prejšnjo sejo ni bilo posebnih aktivnosti. Cistega v blagajni je \$27.04. Konferenca lastuje tudi dve delnici Slov. delavskega centra. Knjige sta pregledala Ant. Demšar in Fr. Matkovich, ki izjavljata, da so v redu.

Poročila društvenih zastopnikov in zastopnic, večinoma o aktivnostih za SANS, JPO, Prosvetno matico itd. so bila vzeta na znanje. Mnogi so poročali tudi o številu članov, ki so v armadi, o kampanji za nove člane in pa o težavah, ki jih povzročajo vojne razmere.

Za klub št. 1 JSZ poroča Angela Zaitz; v klubu se vršijo diskuzije in predavanja o sodobnih vprašanjih. Zadnjič je predaval Joško Oven o Mehiki, od kjer se je takrat vrnil s potovanja. Priredb klub letos ni imel, zaradi znanih potežkoč. Pevski zbor Sava je začasno prenehal radi pomanjkanja pevskih moči, posebnost moških, v načrtu pa je, da se oživi ženski pevski zbor Save.

Vsa poročila vzeta na znanje kot podana.

Referira sodrug Chas. Pogorelec o JSZ in Prosvetni matici. Da JSZ ne napreduje je krivo, ker nimamo močnega socialističnega ozadja. Zalostno, da je tako, ampak za enkrat že menda ne more biti drugače, a posledice radi tega bo občutil ves delavski razred.

Prosvetna matica še dobro uspeva. Pridruženih ji je okrog 150 društev. Izdalo se bo najbrž

novi knjigo, večjo ali manjšo, to bo odvisno od financ in pa kaj se bo dobilo, da bo odgovarjalo namenu. Radi vojnih razmer so prizadeta kulturna društva in obenem tudi Prosvetna matica. Kampanja Proletarca je povoljno izpadla. Z njo bomo seveda nadaljevali. Pri stroških v uradu smo jako skromni. Plačana sta samo dva in to po \$35 na teden. To je v današnjih razmerah jako malo. Kadar bodo ljudje boljši bodo tudi razmere boljše.

Matkovich priporoča, da bi P. M. izdala povest "Starega naseljenca", katero je objavljala dnevnik Prosveta.

Milostnik priporoča, da bi se zavzeli dobiti 1000 novih naročnikov Proletarca. V ta namen bi bilo potrebno apelirati na društvene tajnike, ker oni imajo vpliv med članstvom. Pošljalo naj bi se jim gotovo število izbišev lista, kar bi bila podlaga za agitacijo. Večina tajnikov se ni pobrigala, da bi list razpečali in dobili nove naročnike.

Zaitz: Joško Oven smatra, da bi se nabrala gotova vsota v Proletarcev tiskovni sklad. Joško priporoča, da bi se jih priglasilo 200 in prispevali po 5, da ne bi bil list tako v krizi kot mine vojna. Poletni meseci so ponavadi slabi glede financ. Agitacija je malo in se od teh nekateri prehitro obupajo. Upati je, da bo vojna kmalu končana in da se bo delovsko gibanje obnovilo v epi ali drugi obliki.

Nato s. Zaitz referira o delovanju SANSa in o bodoči konvenciji SANSa.

Po končanem referatu s. Fr. Zaitza se z zborovanjem prekinilo, ker je ura 12 in čas kosila.

Z zborovanjem se nadaljuje ob 12:50 popoldne. Sledi razprava o Zaitzovem referatu.

S. Pogorelec: Če se Srbi in Hrvati ne brigajo za ZOJSA, zakaj ne gre SANS svojo pot? Se ne strinja z Adamičem, da je Trst "odprto vprašanje". Trst mora spadati pod združeno Slovenijo in to mora SANS zagovarjati.

Garden: Jaz se ne bojim, da bi ljudje, ki prelivajo kri v Oslobojilni fronti pristali na zahteve reakcije. Če je prišlo do sporazuma med kraljem in Titom, je moralo priti, da se preneha s civilno vojno. Kralj je pristal na to, da bo ljudstvo svobodno volilo za monarhijo ali republiko po končani vojni. Za osvoboditev Primorske se bojuje Oslobojilna fronta. On smatra, da je Trst res odprto vprašanje, ker je bil zgrajen zato in je potreben večinoma vsi centralni Evropi.

S. Zaitz nato obširno tolmači vprašanje Trsta, izjave raznih italijanskih skupin v Ameriki, žongliranje angleške in ameriške diplomacije z Italijo, način, kako se je utrdilo savojško dinastijo s pomočjo Moskve, in smatra, da bo za slovenski narod vprašanje Primorja najtežje.

Zato je potrebno, da se nanj čimprej pripravimo.

S. Zorko predlaga, da ta konferenca prihodnji Sansovi konvenciji priporoča nadaljevati s kampanjo za federativno jugoslovansko republiko in za združeno Slovenijo, brez ozira kakšno taktiko bi zavzel ZOJSA. Predlog podpiran in soglasno sprejet.

Volitev tajnika in določitev mesta prihodnjemu zborovanju. Za tajnika sta nominirana Garden in Zorko. Zadnji odkloni in je izvoljen Anton Garden. Za sedež prihodnjega zborovanja sta nominirana Waukegan in Chicago. Waukegan je dobil večino, kjer se bo prihodnje zborovanje vršilo.

Referira s. Garden o sedanji volilni kampanji in o silovitem pomanjkanju delavske zavednosti v nji. Komunisti so si s svojim sedanjim preokretom na skrajno reakcionarno stališče zadržali vrat, delavstvo pa krvavo potrebuje novo stranko, ki si bo določila soc. program. Socialistična stranka je sprejela na nedavni konvenciji v Readingu sijajno platformo, bodisi z ozirom na notranje probleme te dežele in o mednarodnih vprašanjih. To bo edino, kar bo primoralo tudi politike nasprotnih strank misliti, seveda, v kolikor bo socialistična propaganda mogla prebiti do njih ušes. Da ni pravega delavskega gibanja v Ameriki so največ krivi delavski voditelji, ker nimajo nobenega programa in vse zidajo na eno osebo. Naj se zgodi, da Roosevelt več ne kandidira ali umrje, se bo delavstvo znašlo v taki konfuziji, da menda še ne v taki v zgodovini. Razveseljivo je pa dejstvo, da prodira delavsko politično gibanje iz Kanade in prebricaj je, da bo to gibanje dobilo svoj razmah kmalu po končanih volitvah in takrat se bo pričela nova doba za ameriško delavstvo.

Zaključek zborovanja ob 2:30 popoldne.

Frank Zaitz, predsednik, Louis Zorko, zapisnikar.

SLOVENSKI DELAVSKI CENTER

Chicago, Ill. — Družabni klub Slovenskega delavskega centra ima sedaj okrog 350 članov. Nad 40 jih je v armadi. Arley Božičnik, bivši tajnik tega družabnega kluba, je pisal od neke "from over there" in omenil, da je po čudnem naključju srečal takrat, ko je bil v Londonu, našega člana Tonyja Pirmana. Oba sta se čudila, ne zato, ker sta si prijatelja, ampak ker sta se sešla po tako čudnem naključju v mestu, ki ga Angleži smatrajo za največjega na svetu. Arley pozdravlja vse prijatelje v Centru, enako Pirman.

Frank Groser, ki je tudi v armadi, pozdravlja prijatelje in znance v Centru iz New Yorka. Služil je v kempi Rucker v Alabami. Iz njegove karte je razvidno, da je šel "čez". Pohvali se, da se dobro zabava in želi nam vsem "the same".

Frank Zordani, ki je bil knjigovodja v gl. uradu SNPJ, je minuli teden imel dopust iz armade in se po svoji stari navadi ogledal tudi pri nas.

Anton Hrast, ki je bil v Akciji v Afriki in menda še na več drugih bojiščih, je tudi prišel na do-

pust. Pravi, da se je francoščine naučil boljše kot pa govori slovensko. Njegova mati je bila rojena na Elyju, Minn., toda je svoje otroke učila slovenščine, da so jo vsi znali. Toni pravi, da mu je šla iz prakse, a se je čudil, ko je na bojiščih tu pa tam na koga naletel, ki ni znal angleško, je pa razumel kak slovenski jezik.

Dalje so bili tu na obisku Mrs. Mary Novak iz Clevelanda, Louis Novak od istotam, August Levic iz Darragha, Pa., Mr. Zupan iz Kenoshe, kjer je prebil že 30 let, Erazem Gorshe iz Clevelanda, ki se največ trudi, da si bi Slovenci v Ameriki zapustili spomin iz svojega življenja z muzejem, John Skerbine iz Wita, Ill., Frank Bergant iz Pittsburgha, Joseph Petrich iz Toronta, Kanada, Agnes in Mary Petrich istotako iz Toronta, in pa Frank Sheryak od ravnotam.

Tudi naš stari znanec Louis Maček nas je obiskal. Doma je iz Nokomisa, Ill. Precej let je delal v Chicagu. Potem je hišo, ki jo je imel tu, prodal, si kupil farmo, ki pa se je je tudi iznebil in šel nazaj v premogovnik. Pravi, da se v rovu počuti "kakor doma". On je svak Johna Raka, ki dela v upravnistvu Prosvete.

Frances Vreček, ki je šla na obisk k svojem v Ohio, pozdravlja vse v Centru in pravi na dopisnici, ki jo je poslala, da se na farmah prav dobro počuti.

Simon Trojar se je tudi ogledal. On je v armadni tehnični službi. Sedaj je nastanjen v Belleville, Ill.

Nedavno je bila tu Rose Jenko iz Milwaukeeja. Naročila si je Proletarca za celo leto.

Iz Clevelanda sta se dne 7. julija ogledala pri nas Joseph Sutarsich in Rudolph Stanisha ter njegov brat Frank Stanisha iz Warren, Ohio.

Istotako iz Clevelanda sta bila tu Edward in Madeline Zupancic. Edward služi v vojni mornarici in je sedaj nastanjen v njenem taboru v Great Lakes pri Chicagu.

SEJA KLUBA ŠT. 27 JSZ BO 14. JULIJA

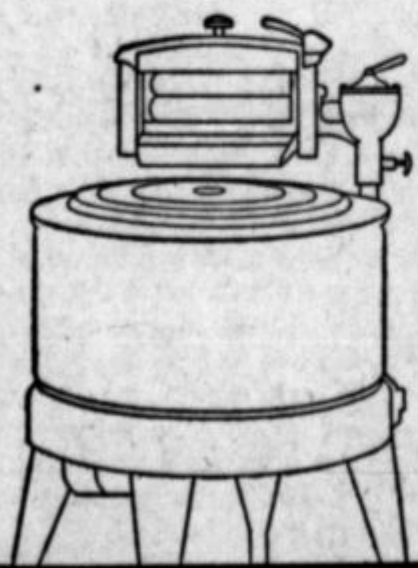
Cleveland, O.—Prihodnja redna mesečna seja kluba št. 27 JSZ se vrši v petek 14. julija ob 8. zvečer v klubovih prostorih v SND na St. Clair Ave. Člani in članice so vabljeni, da se je udeležijo.

Cigare sedaj res le za "koritarje"

Iz Washingtona poročajo, da so se tobačne družbe ognile postavi, ki jim določa "dostropne cene" za njihne izdelke, s tem, da sedaj cigar prejšnjih popularnih vrst sploh več ne izdelujejo, zato jih ni več na trgu.

To se pravi, izdelujejo jih še, ravno take, oziroma še iz slabše ga materiala, toda dale so jim drugačno znamko. In tako so "cigare po niklju" sedaj po dajmo ali pa po 15c, one po 10c pa pod novimi "varnostnimi znamkami" po 20 in 25c. Zakon ima dostropne cene le za prejšnje označbe cigar, ne pa za nove. In tako bodo družbe s to prevaro povečale svoje dobičke od 30 do 70 odstotkov, ene morda še več, ne da bi jim postava kaj mogla.

Ta ženska rabi PRALNIK!

ZAMENJAJTE vaše nerabne električne predmete za vojne znamke

Sočustvujte z revno gospodinjjo, ki si radi vojnih razmer ne more nabaviti električnega pralnika. Ubijati se mora s perilom na pralni deski; morda na dan, ko je prosta iz tovarne.

Vi ji lahko pomagate, ali pa kateri drugi gospodinjji, ako imate pralnik, ki ga ne rabite. ZAMENJAJTE ga za vojne znamke pri vašem trgovcu z elektrikalijami. Tudi če pralnik ni v dobrem stanju, on ga bo popravil za nekoga, ki ga v resnici rabi.

Zamenjajte tudi druge električne predmete, ako jih ne rabite.

Poleg tega, da prejmete vojne znamke, boste lahko zadovoljni, ker boste pomagali svoji domovini in svojim sosedom.

PRIPOMBA: Commonwealth Edison Company ne kupuje starih električnih predmetov za nakladno prodajo, pač pa da pomaga trgovcem v Chicagu pri tem patriotičnem zamenjevalnem načrtu.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Najboljši pripomoček pri učenju angleščine za starejše, ali mlajšim za učenje slovenščine je DR. KERNOVO

"ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO"

"English-Slovene Reader"

Cena \$2.00 s poštnino vred

Naročila prejema

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave.,

CHICAGO 23, ILL.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Rdeča armada je sedaj ob vsi svoji ogromni fronti — dolga nad tisoč milj, tam, od kjer jo je začel Hitler potiskati 21. junija 1941 in jo pritiral vse do Moskve in Stalingrada. Vsa Sovjetska unija se raduje. Ne pa Hitler.

Ivan Subašić je končno le postavil novo jugoslovansko zamejno vladno, ki pa ni niti zdaleč toliko "zamejna", kakor so bile prejšnje. Da-li bo uspešen, no, to je sedaj odvisno od Churchilla, Roosevelta in Stalina. Subašić je svoje izvršil in se zanaša na sodelovanje. Kakšni so bili v njegovih tajnih pogajanjih tajni pogoji za bodočo ureditev Jugoslavije, to je še tajnost. Poudaril pa je načelo federativne uredbe države.

Nikola Pašić je za veliko Srbijo mnogo storil. Program Jugoslovanskega republičanskega združenja mu je bil znan in celo všeč mu je bil. Toda on je mislil na Srbe in si mislil: Le naj si v ustavotvorni skupščini razni Kristani lomijo zobe v propagandi za federativno Jugoslavijo; jaz pa bom obdržal Petra na prestolu in Jugoslavija bo taka kakor smo si jo zasnovali v krfski deklaraciji. Morda se je še kdo spominja. Pašić je zmagal, toda v silno škodo Jugoslaviji in še bolj pa v kvar Srbiji.

Dr. Boris Furlan je govoril iz Londona po radiu svojemu sinu v Jugoslaviji, ki je med partizanov. Zanimivo je to: Ko je bil Boris Furlan v Ameriki, so dobili v Jugoslovanski informacijski center v New Yorku sporočilo, da je njegov sin postal žrtev Mussolinijevega masčevanja. Čemu so fašisti tisto vest pustili v svet, si lahko vsakdo po svoje razlaga. Koristili si z njo niso v nobenem oziru.

Borisov sin piše, da kar bo nastalo na pogorišču Jugoslavije, bo nekaj čisto novega. In oče mu odgovarja: "Da, prav praviš, sin moj, novo življenje je vzklilo iz starega, nov svet se poraja in kar je bilo je na vekomaj preč." Škoda, da te resnice klerikalci nikakor ne morejo zapopasti.

Joseph Zalar se je odpovedal blagajniški službi pri SANSU in s tem svoji vlogi v slovenski javnosti. Dejal je, da je to storil popolnoma po svojem lastnem nagibu. Ko se je poslavljaj s seje, je videl, da je bil ves čas v družbi razumnih ljudi, ki so vsi želeli, da bi ostal med njimi. Ampak "kar sem rekel sem rekel," je dejal Zalar. In je segel vsem navzočim v roke ter odšel. Zvezi slovenskih župnij je izvršil s tem zelo zelo nepotrebno uslugo.

Borba med Hrvati in Srbi je tako močna, da je niti diplomatski trik ne morejo zakriti. Nihče v Jugoslaviji ni Jugoslovan,

pač pa bodisi Srb, Hrvat ali Slovenec. Na slednje ne prvi ne drugi ne porajajo kaj prida. Ob priliki, ko je Subašić dobil od kralja nalogo sestaviti novo vladno, je bilo iz urada ZOJSA dne 28. junija poročano med drugim:

"Nacisti so, kakor je bilo pričakovati, v svoji propagandi, že povdarili glede Tito-Subašičevega sporazuma, češ, da sta oba Hrvata. Beograjski radio, ki ga kontrolirajo nacisti, je naglasil, da usoda Srbije ne more biti odvisna od dveh ne-Srbov. Samo ob sebi umevno, beogradski radio ni povedal, da Subašić ni govoril zase kot Hrvat, temveč za srbskega kralja, ki mu je dal mandat."

Poudarjen je torej SRBSKI kralj, Srbi pa naglašajo HRVATA Subašića. Nu, in med tem pa sklicujemo vseslovanske kongrese in se bahamo z vseslovanstvom. Na videz izgleda vse jako lepo. Toda slika je silno goljufiva.

"Bazovica" v Egiptu je v nekaterih slovenskih listih v Ameriki veliko citirana. "Ameriška domovina" n. pr. dokazuje s ponatiskovanji iz "Bazovice", kako zelo je ona v pravem ker je zoper osvobodilno vojsko v Jugoslaviji, to se pravi, proti partizanom. V Prosveti so iz nje ponatisi, ki pričajo nasprotno. In "Obzor" v Milwaukeeju ponatiskuje iz Bazovice, da ji je delo težavno, ker je pod jugoslovansko in angleško cenzuro in tudi denarja bi dobila — nekaj ga je — da se vzdržuje, a vzlic temu se primorski Slovenci in Srbi v Kairu niso mogli usoglasiti. "Bazovica" ugotavlja, da je bila ustanovljena med drugim zato, ker Srbi niso dovolili, da bi vladni "Jugoslovanski glasnik" imel po dve strani gradiva v slovensčini. Ko je "Bazovica" izšla v svečanostni številki k prvi obletnici takozvane narodne revolucije v Jugoslaviji, jo je cenzorski urad jugoslovanske zamejne vlade — zaplenil. Uredniki "Bazovice" so se pritožili angleški oblasti v Kairu, ki jim je dovolila, da list, tak kot je, sme med čitatelje. Dobro je, da čitatelji v Ameriki zmerom upoštevajo, da vse kar čitajo od tam, je odobreno, ali pa spremeno po volji ene ali druge cenzure.

Petrova zamejna vlada v Egiptu izdaja svoje uradno glasilo "Jugoslovanski Glasnik", ki ima po trditvi "Bazovice" osem urednikov — "od države visoko plačanih uredniških moči", dasi ni v petih mesecih minulega leta "zagledala luč sveta niti ena številka." — "Bazovica" pravi: "Plačani štab imenovanega (vladnega) lista se je med tem sprehajal po Palestini in člani (zamejne) vlade pa se razbežali."

nekateri "do samega Teherana." "Proletarec" je bil tisti jugoslovanski list v Ameriki, ki je ob ustanovitvi "jugoslovanske" zamejne vlade ugotovil, da je ona — neglede s kakšno maso se odeva, nadaljevanje starega režima. To potrjuje sedaj tudi "Bazovica", ki ob enem priznava, da je bila tudi ona deležna subvencij jugoslovanske vlade.

Koliko denarja troši jugoslovanska vlada za podkupovanja, se bo morda točno izvedelo kdaj po vojni. To, da ga veliko zapravljajo, priznava z dovoljenjem angleške cenzure v Kairu tudi "Bazovica". Pravi, da bi bila lahko popolnoma v službi jugoslovanske vladne propagande in ne imela bi prav nobenih skrbi za vzdrževanje, "kot jih nimajo srbski listi v Ameriki."

Srbobran je v Bazovici še posebej imenovan za enega izmed srbskih listov, ki je deležen vladne subvencije. Znaša baje tisoče dolarjev na leto. Morda bi o tem vedel kaj povedati tudi "New Leader" v New Yorku, ki je s Srbobranom v jako tesnih zvezah.

Rojaki v Egiptu so nam napravili eno veliko uslugo. Potrdili so našo staro trditev, da vsi, ki delujejo za Jugoslavijo kakršna je bila, so najeti za to delo, pa če vanj verujejo ali ne.

Čaršija je bila poguba Jugoslavije dokler je obstajala. Se hujše deluje od kar ni pod kontrolo. Ni čudno, da se je torijski Churchill koncem konca nad njo toliko razhudil, da je priznal — Tita.

Konstantin Fotić je vedel, da bo prej ali slej odslovljen. Vedel je tudi, da ima v državnem departmantu več prijateljev kakor Tito. In ko je zasumil, da se ga misli dati "na razpoloženje", je priredil večerjo in reporterjem zaupal, da Tita ni več v Jugoslaviji. Nemci so njegovo malo četo razbili, ameriške in angleške častnike pri njemu — kakih 40 po številu — pomorili, Tita pa je pobegnil v Bari v Italijo, kjer nadaljuje svoje pusto-lovišnice. Fotiću se je trikrat dokaj posrečilo, ker je v Ameriki veliko takih ljudi, ki sovražijo vse, kar diši po napredku. Obetali so "senzacijo" — razkritje o Titovem pobegu, med tem pa je prišel od njega Churchillov sin in pa Subašić. Le čemu ameriška vlada dovoljuje, da je Fotić še vedno v službi?

Zivko Topalović je v zvezi s kraljevaško propagando pogosto kraljeval. Če je res to za kar ga predstavljajo, je jasno, da je revolucionarstvo zavrgel. Sloves, ki si ga je pridobil v njemu, unovčuje zoper vse, za kar je prej deloval. On ni edini, ki se je izgubil.

Upajmo, da ustanovitev sedanje jugoslovanske vlade pomeni konec vsemu, kar se je dosedaj imenovalo za "jugoslovansko zamejno vladno".

Stanovanjski problem spada privatnemu biznisu

Eno največjih vprašanj je sedaj in še bolj pa bo po vojni, kako milijonom ljudi oskrbeti dostojno bivališča. Velikanski predeli velenosti so postali gnezda nesnage, prahu, razpadanja in mrčesi, in v njih morajo živeti ljudje, vrh tega pa plačevati za taka "stanovanja" razmeroma visoko stanarino.

V kongresu, v občinskih odborih in v legislaturah o tem debatirajo, a še nikjer niso sklenili ničesar velikopoteznega.

Kongresnik F. C. Smith iz Ohia je mnenja, da bo ta problem najlažje rešil "free enterprise", ako se država ne bo umesavala. Če pa bomo zajemali za podiranje slumov in za gradnjo novih stanovanjskih predelov iz državnih blagaj, bo to "komunizem", in tega nihče izmed vas noče, je rekel Smith kongresnikom. Misli pa je na zemljiške prekupe, na kontraktorje in na bankirje, ki bodo na tem polju, ako ostanejo "free", želi ogromne dobičke, milijone ljudi pa bi moralo še v nadalje živeti v trohnečih "slumih".

V AGITACIJSKI NAMEN naročite po več izvodov Proletarca skupaj za razdelitev na sejah, shodih in kjer se je priložnost. Pošljemo jih po zelo znižani ceni. Pišite za pojasnila upravnistvu.

KITAJSKA NA DELU ZA ZMAGO. Na gornji sliki je skupina Kitajk, ki so pomagale, da se je kvota vojnega posojila izvedla v polni meri.

Črno morje Sovj. uniji zdaj zadnjič zaprto

Ko je bilo nedavno poročano, da je Turčija dovolila nemškim ladjam prehod skozi Dardanele in Bospor iz Črnega morja v grške luke, je bilo v moskovskih časopisih poudarjeno, da je to zadnjič, ko Dardanele Rusiji zapirajo Črno morje.

Dardanele in bosporška ožina je bila po prejšnji vojni nekaj časa nevtralizirana, a Turčija je pritisкала na Anglijo, Francijo in na druge interesirane dežele toliko časa, da so pristale v pogajanja, da se ta važni prehod vrne Turčiji in se ga ji dovoli znova utrditi.

Anglija je v tem slučaju pomagala Turčiji v veliko nejevoljo Rusije, ki jo je v teh pogajanjih zastopal Maksim Litvinov.

Vsled turške nevtralnosti v tej vojni ne morejo zavezniški poslati v Črno morje Rusiji nikakršne pomoči, ker jim pot zapirajo Dardanele pod oblastjo nevtralne Turčije.

Ako se bi Turčija zavezništva z Anglijo držala, bi odprla Dardanele angleški in ameriški pomorski sili in možna bi bila od tu zavezniška invazija s Črnega morja v Bolgarijo in dalje proti Rumuniji in v Jugoslavijo.

Tako pa so nad Črnim morjem, ki ga Rusija smatra za svoje morje, do letošnje pomladi vladali Nemci s pomočjo turške "nevtralnosti", s sodelovanjem Rumunije in Bolgarije, in z okupiranjem Krima, Sebastopola in Odesa.

Slednje tri važne točke jim je ruska ofenziva letos iztrgala iz rok, a Nemci so še gospodarji nad rumunskimi in bolgarskimi lukami v Črnem morju in vsa grška pristanišča so še pod njihovo kontrolo.

Po vojni bo sovjetska vlada nedvomno zahtevala, da se Dardanele izroči pod kontrolo kakšne mednarodne komisiji, v kateri bi odločevala Rusija, ker je vprašanje izhoda iz Črnega morja in vhoda vanj v glavnem stvar interesov Sovjetske unije.

Mogoče so zavezniški na konferenci v Teheranu kak tak sklep že storili. Dejstvo je, da so Američani in Angleži nehali pošiljati potrebščine Turčiji baš v onem času, ker dasi so oborožili njeno armado in ji navozili potrebnih, je turška vlada ostala še v nadalje "nevtralna" in sklepala s Hitlerjem kupčijske pogodbe.

Tekme za oblast nad ožino, ki tvori prehod iz Črnega morja v sredozemlje, so v zgodovini dolgo poglavje. V prvi svetovni vojni se je lotilo Dardanel angleško brodogradništvo, a se je moralo umakniti z velikimi izgubami. Turčija je bila takrat na strani Nemčije, je skupno z njo bila v stanju odbiti vsak napad na to ožino, dokler se ni vojna srečala Avstro-Ogrske, Turčije, Bolgarije in Nemčije povsem zaobrnila Angliji, Franciji in Zed. državam v prid.

Po tajni pogodbi Anglije in Francije s carjevo vlado bi Rusija dobila po zmagi nad Turčijo v prejšnji svetovni vojni gospodstvo nad Carigradom in s tem kajpada nad Dardanelami, toda med tem je prišel v Rusijo preobrat, car je padel, in ko je po-

tem bila izvedena še boljševiska revolucija, so zavezniški med sabo sklenili, da ne le da vse tajne pogodbe v prid Rusije nimajo nobene veljave več, ampak da je treba Rusijo zaveziti še bolj proti Aziji in Črno morje ji je bilo še bolj zaprto kakor poprej.

"Temu je sedaj konec," pravi v Moskvi in v Ankari so v skrbah. Računali so, pomotoma seveda, da zaveznikom Nemčije ne bo mogoč premagati, a bori se proti njej sedaj, to bi Turčiji nič več ne pomagalo. Vzrok njene politike v tej vojni je tudi ta, da se Rusije bolj bolj kakor Nemčije, čeprav je novi Turčiji po prejšnji vojni Rusija (pod boljševisko vlado) največ pomagala.

In kakor v prejšnji vojni, se gre poleg mnogih drugih stvari Rusiji tudi v tej za Črno morje, da ga ji ne bodo ob vsaki priliki zaprli.

Grki so imenovali Črno morje "Pontus Euxinus", kar pomeni negotoljubno morje. Tudi beseda "Črno" pomeni nekaj podobnega in za Hitlerja je sedaj dvakrat črno.

Dve leti je tega, ko je napisal eden njegovih glavnih priložnikov, da se je težiče nemške interesne sfere preneslo na Črno morje.

Bilo je to tedaj, ko je padla v njegove roke Odesa in ko so Nemci imeli v rokah še Sebastopol in stali pred Novorosijskom. Samo 250 km črnomoorske obale so še imeli Rusi v oblasti in samo eno veliko pristanišče, Baku, je bilo v njihovih rokah, toda položaj je bil tedaj tak, da je kazalo da bodo morali Rusi potopiti sami svoje črnomoorske brodogradje.

Danes pa je položaj povsem drugačen. Krim je spet prost in s tem je moč ruske mornarice v Črnem morju sproščena, tako da Hitlerju še komaj ostane kaj več na Črnem morju kot prostor, kjer bi se mogel okopati, pa še tisto mu bodo kmalu zagrenili.

Pred par meseci je Rusija začela pritiskati tudi na Bolgarijo, da se naj opredeli ali za ali pa proti Rusiji. Bolgarija je namreč Rusiji namreč nevtralna, čeprav je nemška zaveznica in služi s svojimi lukama Varno in Burgasom Hitlerjevi oboroženi in ekonomski sili.

V odgovor na sovjetske ptiške je takratna bolgarska vlada demisijskonalna in ustanovljena je bila nova, ki je še bolj nemška dekla kot prejšnja.

Bolgarija na svoj način in Turčija na drugi sta na tem kraju sveta največ krivi podaljševanja vojne. Ako se bi Nemčiji rajše uprle namesto da je šla ena z njo v vojno zvezo, druga pa ji pomagala z enostransko nevtralnostjo, bi bil položaj na Balkanu lahko sedaj povsem drugačen. Turki bi odprli Dardanele in Bospor zaveznikom, Bolgari svoje luke in obe deželi bi se Nemcem uprle s svojo oboroženo močjo, pa bi sedaj lahko imeli eno fronto zaveznikov več — namreč na Balkanu in zmaga bi bila toliko bližja.

Bolgarija in Turčija sta na pačno igrali v prejšnji vojni in v sedanji spet tako, da bosta stavu izgubile.

Kralj Peter II., Subašić in Tito se sporazumeli

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sume in rude; on je Srb in smatran je za Titovega pristaša. Drugi Srb, ki je imenovan v vlado, je Sava Kusanović v New Yorku. On je dobil portfelj notranjih zadev. Tudi on je pristaša Titove osvobodilne vojske in v uradu ZOJSA je v posvetovalnem odboru.

Hrvat v novi vladi je poleg premierja Subašića dr. Juraš Sutej, ki je minister financ.

Slovenca v vladi sta Izidor Cankar, naučni minister, in dr. Drago Marušić, minister pravosodja in za promet. Cankar je bil jugoslovanski poslanik v Argentini in potem v Kanadi, kjer je resigniral, ker ni hotel služiti pod Purličem in Dražo Mihajlovičem. On se je odkrito izjavil za osvobodilno fronto in partizane. Cankar je pisatelj in bivši katoliški duhovnik.

Dr. Marušić je pristaša liberalne, nekdajne narodne napredne stranke. Nekaj časa je bil ban Dravske banovine (Slovenije). Marušić sodeluje v osvobodilni vojski.

Portfelji brez pomena, imajo pa ga osebe

Vsak izmed teh ministrov ima najmanj po dva portfelja. Večinoma so taki titelji brez pomena, dokler žive ministri v zamejstvu. Minister za rude in šume n. pr. nima v svojem uradu nobenega dela s to službo, dokler bo v New Yorku, v Londonu ali v Kairu. V tem oziru ima veliko več pomena vlada, oziroma osvobodilni odbor pod vodstvom Ivana Ribarja, ker deluje na licu mesta.

Toda vsi ti člani, ki si jih je Subašić izbral v svoj kabinet, so znane osebnosti.

Nekateri opazovalci jugoslovanske politične krize so mnenja, da se Subašiću napor ni posrečil, češ, da so Srbi v vladi sedaj slabo zastopani in da bržkone tudi Hrvatov ni zadovoljil, in ne vodilne slovenske stranke, ki je pod diktaturo imela v Sloveniji samo ona besedo.

Fotić kljubuje Konstantin Fotić, ki ima v Washingtonu službo takozvane-

ga jugoslovanskega poslanika pri ameriški vladi, je na sestanku z novinarji dne 8. julija dejal, da Subašičev kabinet zastopa le neznatno manjšino jugoslovanskega ljudstva, srbskega naroda pa sploh ne, ker ni imenoval v vlado niti enega Srba iz Srbije.

Kritiziral je kralja, a ob enem mu je obljubil zvestobo, če bo vladal po tradicijah svojih prednikov. Sedanji "pregrešek" mu odpusča, ker je fant mlad in ga prepehavajo semintja zato, ker se jim ne more upreti.

Fotić je dobil od Subašića že 12. junija obvestilo, da je odstavljen iz službe, pa se na odpoved ni oziral — pravijo da zato, ker ima v našem državnem departmantu precej vplivnih prijateljev, nima pa jih v Londonu, razen enako odstavljenih. Se manj pa jih ima v Moskvi.

Opozicija Srbov

Politiko večine Srbov v Ameriki vodi Fotić, ki je bil že velikokrat javno obdolžen, da troši jugoslovanske vladne fondе v prid velesrbske propagande in da v ta namen subvencira gotove ameriške žurnaliste, morda tudi kaj ameriških listov, in pa sebi naklonjene srbske liste. Dejstvo je, da kar se organiziranega srbstva v Ameriki tiče, je pod njegovim vodstvom, z izjemo male skupine okrog Slobodne reči. Ta pa je vsled svojih političnih pustolovščin popolnoma diskreditirana in živi samo od slovesa Sovjetske unije in Titove osvobodilne akcije. Svojo politiko menja po vetru.

Glavni problem nove jugoslovanske vlade je, kako Srbe uveriti, da je njihova bodočnost v demokraciji, federativni Jugoslaviji, ne pa v sanjah o srbski hegemoniji nad Hrvati, Macedonci in Slovenci.

Mihajlovič ignoriran

Popolnoma izpuščen iz nove vladne uredbe je Draža Mihajlovič. Obdolžen je, da se je iz sovraštva do narodne osvobodilne vojske in narodnega osvobodilnega odbora družil z Nemci in s kvizlingom Milanom Nedičem rajše kot pa da bi pomagal v borbi proti skupnemu sovražniku.

Fotić v Washingtonu dokazuje je novinarjem, da edinele Mihajlovič je predstavnik Srbov v Srbiji in da bo on (Fotić) deloval tudi v bodoče po navodilih Mihajlovičevega odbora.

Pri tem se zanaša na pomoč svojih ameriških prijateljev, in pa na možnost, da bo Subašić prav tako slabo vozil kot njegovi predniki.

To stanje povzroča v ministrstvih nyanjih zadev v Londonu, v Washingtonu in v Moskvi precej glavobola; a če so se med sabo o bodočnosti Jugoslavije sporazumeli, kar je sedaj še njihna tajnost, bo dobro. Namreč pogojno, ako temelji njihov sporazum na atlantskem čarterju in demokraciji.

Vprašanje oblike vlade

Subašić je novo vlado sestavil na podlagi načela, da bo bodoča Jugoslavija FEDERATIVNA država. In radio v Alžiru je zadnje nedeljo poročal, da sta se kralj in Tito dogovorila, da naj ljudstvo Jugoslavije po končani vojni s PLEBISCITOM odloči, da-li hoče monarhijo ali republiko.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172-7173

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST

PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago 23, Illinois

Iz SANSovega urada

3935 W. 26th St., Chicago 23, ILL.

VAŽNI ZAKLJUČKI NA SEJI IZVRŠNEGA ODBORA SANSa 1. julija

1. julija se je vršila redna seja eksekutivne SANSa v Chicagu in sprejetih je bilo nekaj važnih sklepov, na katere opozarjamo SANSove podružnice in vso slovensko javnost, ki se udeležuje v njegovem gibanju. Prisostvovali so seji vsi člani tega odbora, izjemni odborniki Johna E. Lorkarja iz Clevelanda.

Datum in kraj prve konvencije Slovenskega ameriškega narodnega sveta je bil na podlagi pravilno utemeljenih vzrokov spremenjen. Radi neugodnosti, ki bi nastale, če bi se konvencija vršila v Chicagu, je bilo zaključeno, da se premesti iz Chicaga v Cleveland in nanovo določen datum bo 2. in 3. september (sobota in nedelja pred Delavskim praznikom); po potrebi se konvencija lahko nadaljuje 4. septembra. Na razpolago so torej trije dnevi, mesto samo dveh, če bi se konvencija vršila ob kakem drugem času.

Brata Janko N. Rogelj in dr. Frank J. Kern sta bila izvoljena, da uredita vse potrebno glede dvorane. Če le mogoče, se bo konvencija vršila v Slovenskem narodnem domu, drugače pa v neki drugi dvorani ali hotelu.

Na seji je izvršni tajnik predložil načrt za reprezentacijo delegatov, gi je bil sprejet. Vse podružnice, ki so prispevale v SANSov fond po \$50 ali več, so upravičene do enega delegata. Podružnice s prispevki do \$500 so upravičene do dveh delegatov. Do treh delegatov so upravičene podružnice s prispevki do \$1.000. Tri podružnice so prispevale do \$2.000 in so upravičene do štirih delegatov. Podružnica št. 39 v Clevelandu pa je prispevala skoraj \$6.000 in je upravičena do maksimalnega števila 6 delegatov.

Poleg podružnic imajo pravico poslati po enega delegata na konvencijo tudi vse organizacije, ki so SANSu gmotno prispevale na pomoč, med njimi Slovenska narodna podpora, Ameriška bratska zveza, Slovenska dobrodelna zveza, Zapadna slovanska zveza in Slovenska ženska zveza. Ista pravica se je dala tudi nekaterim podružnicam JPO-SS in drugim ustanovam, ki so finančno podprle SANSovo gibanje. Upravičene so vse organizacije, društva in skupine, ki so poslane svoje prispevek direktno SANSu.

Na podlagi omenjenega načrta se odreda pravica zastopstva na konvenciji le 18 podružnicam, ki so prispevale precej manj kot po \$50 vsaka. Vse pa imajo pravico do enakega zastopstva, če do 1. avgusta vplačajo določeno kvoto.

Zastopstvo na prvi konvenciji SANSa bodo torej imeli:

- Podružnice
- Prispevajoče organizacije
- Eksekutivni odbor in
- Širši odbor.

Druge podrobnosti o konvenciji bodo razvidne iz zapisnika.

Blagajnik SANSa, brat Jože Zalar, je položil svojo resignacijo in eksekutivni odbor jo je z obžalovanjem vzel na znanje. Na njegovo mesto je bil soglasno izvoljen za blagajnika brat Vincent Cankar.

Na priporočilo brata Zalarja je bilo zaključeno, da nadzorni odbor pregleda šestmesečno poslovanje SANSa in overuje pravilnost blagajnikovih in tajnikovih računov.

Do 30. junija so znašali blagajnikovi dohodki \$40.342,41, izplačila pa \$20.963,71.

SANS v kratkem založi brošuro v angleščini glede jugoslovanskih in italijanskih mej. Uvod je spisal SANSov častni predsednik Louis Adamič. Brošura je namenjena v prvi vrsti ameriškim uradnim in poluradnim krogom, posebno pa še kongresnikom, senatorjem, komentatorjem, časniškim poročevalcem in urednikom revij in listov.

V nedeljo 16. julija se vršita dva javna shoda v severovzhodni Pennsylvaniji. V Wilkes-Barru se vrši ob 2. popoldne v St. Stephens dvorani. Nastopili

bodo govorniki, ki predstavljajo tri jugoslovanske skupine v Ameriki: Zlatko Baloković za Hrvate; rev. Strahinja Maletić za Srbe in Mirko Kuhel za Slovence. Ob 8. zvečer se vrši shod v Forest Cityju, kjer bodo nastopili isti govorniki. Naše rojake vabi odbor, da se v polnem številu odzovejo in se seznajajo s politično situacijo v Jugoslaviji in z delom, ki ga vršita SANS in ZOJSA v Ameriki.

Mirko G. Kuhel, izvršni tajnik.

OKLIC KONVENCIJE

Prva konvencija Slovenskega ameriškega narodnega sveta se bo vršila v Clevelandu, O., v soboto 2. sept. 1944, in po potrebi se bo nadaljevala 3. in 4. septembra. Zastopstvo na konvenciji imajo člani izvršnega in širšega odbora SANSa ter izvoljeni delegati njegovih podružnic, ali njihovi namestniki od izvršnega odbora odobrenih organizacij, društev in skupin, ki so finančno in moralno pripomogle do zgraditve naše organizacije. Vse aktivne SANSove podružnice so upravičene do enega ali več delegatov, na podlagi svojega članstva ali števila prispevajajočih društev in skupin, priključenih vsaki podružnici, druge prispevajoče organizacije pa vsaka do enega delegata.

Neaktivne podružnice in organizacije, ki finančno niso prispevale v SANSovo blagajno, niso upravičene do zastopstva.

Poziv za volitev delegatov in namestnikov

Vse SANSove podružnice, ki so v smislu zgorajšnjega pojasnila upravičene do zastopstva na prvi konvenciji, se pozivajo, da izvolijo svojega delegata in njegovega namestnika na redni ali izredni seji vsake podružnice v mesecu juliju in avgustu. Vsaka podružnica je pisмено obveščena, da koliko delegatov je upravičena, na podlagi števila prispevajajočih članov, društev ali drugih skupin in na podlagi prispevanja vsote, in ima pravico izvoliti določeno število delegatov.

Druge prispevajoče organizacije, društva in skupine, ki ne tvorijo redne podružnice SANSa so istotako obveščene, da izvolijo in pošljejo na konvencijo svojega delegata ali njegovega namestnika.

Število delegatov za vsako podružnico ter imena nečlanjenih organizacij, ki prispevajo v SANSovo blagajno, je določil SANSov izvršni odbor na svoji redni seji dne 1. julija na podlagi podatkov v upravnem uradu SANSa.

V naselbinah, kjer je več podružnic se smejo podružnice združiti v svrhu izvolitve enega delegata. To velja le za podružnice, katere vsled finančnih razmer ne morejo poslati vsake svojega delegata na konvencijo.

Imena in naslovi izvoljenih delegatov in njihovih namestnikov morajo biti poslani v SANS.

Druge podrobnosti o konvenciji bodo razvidne iz zapisnika.

Blagajnik SANSa, brat Jože Zalar, je položil svojo resignacijo in eksekutivni odbor jo je z obžalovanjem vzel na znanje. Na njegovo mesto je bil soglasno izvoljen za blagajnika brat Vincent Cankar.

Na priporočilo brata Zalarja je bilo zaključeno, da nadzorni odbor pregleda šestmesečno poslovanje SANSa in overuje pravilnost blagajnikovih in tajnikovih računov.

Do 30. junija so znašali blagajnikovi dohodki \$40.342,41, izplačila pa \$20.963,71.

SANS v kratkem založi brošuro v angleščini glede jugoslovanskih in italijanskih mej. Uvod je spisal SANSov častni predsednik Louis Adamič. Brošura je namenjena v prvi vrsti ameriškim uradnim in poluradnim krogom, posebno pa še kongresnikom, senatorjem, komentatorjem, časniškim poročevalcem in urednikom revij in listov.

V nedeljo 16. julija se vršita dva javna shoda v severovzhodni Pennsylvaniji. V Wilkes-Barru se vrši ob 2. popoldne v St. Stephens dvorani. Nastopili

Sov urad ne kasneje kot do 19. avgusta 1944.

Vozne stroške delegatov plača vsaka podružnica sama, iz SANSove blagajne pa se bodo plačale le dnevnice za čas zborovanja.

Vsaka podružnica ali organizacija, ki je upravičena do delegata ali delegatov, naj izroči svojemu delegatu ali njegovemu

namestniku pravomočno poverilnico.

Vsa druga navodila in informacije bodo objavljene v slovenskih listih, ki objavljajo SANSova poročila.

Chicago, Ill., 1. julija 1944: Slovenski ameriški narodni svet. Ethin Kristan, predsednik, Mirko G. Kuhel, izvršni tajnik.

Solun in njegovo zaledje

Kakor se n. pr. Slovenci zanimajo za Trst, tako se Srbi za Solun, čeprav ne z povsem enakih oziror.

Srbi so v prejšnji vojni, oziroma ko je bilo konec, zahtevali, da postane Solun njihova luka, ali vsaj svobodna luka pod mednarodno kontrolo. Svoje težnje so utemeljevali, da je zaledje Soluna njihova dežela (Srbi) in je vsled tega ta luka bolj potrebna Jugoslaviji kot kateri drugi deželi.

Toda dobila ga je Grčija, ker spada nji po tradicijah, zgodovini in večini prebivalstva. Jugoslaviji pa so dali v prometu s Solunom znatne koncesije, ki jih je Grčija upoštevala in izvrševala.

O Solunu bo padla nedvomno kakšna beseda tudi po tej vojni, ko se bo na mirovnih konferencah razmotrivalo o gospodarskih preuredbah, o mejah in sferah vpliva.

Na Balkanskem polotoku ni tako velikega, naravnega in zavarovanega pristanišča, kot je solunsko. V smeri od severa proti jugu je solunski zaliv dolg 18, širok pa 13 km. Globok pa ni, vendar meri globina tik do pristanišča 10 m, kar je že dovolj za promet tudi z največjimi ladjami. Vzhodna obala zaliva je čista in ne povzroča skrbi, zahodna pa je sipinasta in peščena. Pesek nanašajo reke Salamirja, Bistrica in Vardar.

Nekoč je bil Solun s sedanjim pristaniščem vred veliko jezero. V neogenu se je to celo področje vdrla, tako da je do Soluna prodrla morje in je tako nastal sedanji zaliv, na severu pa je ostala močvirnata, toda zelo rodovitna nižina. Se nekaj je zanimivo v Solunu. Solunsko pristanišče je edino pristanišče v Sredozemlju, ki včasih zamrzne.

Solunski zaliv je odprt in prost. Ne zapira ga nobena ožina. Pot iz Soluna v Port Said ali Suez je krajša kakor pa na primer iz Carigrada. Solun je zaradi Korintskega prekopu tudi bližji pristanišču v srednjem in zahodnem Sredozemlju. Po svojem zemljepisnem položaju je Solun važno gospodarsko in prometno središče. Iz solunskega pristanišča vodijo na vse strani proti severu naravne doline, po katerih so speljane prometne ceste. Najvažnejša taka prometna žila je vardarska vzdolž reke Vardar, solunsko carigradska ob Golič planini in pot, ki vodi iz Soluna proti Draču. Obe zadnji poti sta prav za prav ostanka stare znamenite rimske ceste "Via Ignatia", najvažnejše suhozemske poti preko Balkana. Zato je postal Solun že zelo zgodaj važno ter nezavisno gospodarsko, pa tudi kulturno središče. V

Grki so uverjeni, da po tej vojni Solun ostane njihovi državi. A v prometnem oziru pa pride prejkone še bolj pod mednarodno kontrolo, kot nedvomno mnoga druga pristanišča.

Rickenbacker hud na tujerodce

Kapitan Rickenbacker, ki slovi vsled svojih letalskih "stuntov", par junaških dejanj in vsled svoje propagande proti uni- jam, se šestkrat zelo razhudi tudi proti tujerodcem, češ, da se ne zanimajo dovolj za deželo, v kateri žive.

Pravi, da je v Zed. državah 20 milijonov takih ljudi, ki jim angleščina ni materinski jezik; 10 milijonov izmed njih je tukaj rojenih, a se angleščine niso naučili, pravi Rickenbacker, 5 milijonov priseljencev pa se še sedaj ni pobrigalo za državljanske pravice, čeprav žive tu od 20 do 30 let.

Kdo je zakrivil ogenj v cirkusu

Na predstavi v cirkusu bratov Ringling prve dni julija, ki so gostovali v Hartfordu, Conn., se je zgodil vstator požar, v katerem je izgubilo življenje nad 150 ljudi, večinoma otroci in ženske. Oblast je nekaj uradnikov aretirala in še preiskuje. Užgalo se je platno šotora, ker ni bil iz negorljive tvarine. Ogenj je najbrže povzročil kdo vsled nepaznosti, ali pa kak zlikovec. Toda nad sto otrok bi še lahko živel, če bi Ringlingova-Baarnum Baileyjeva družba imela namesto gorljivega negorljivo platno za svoj šotor.

Nesnanje je delavcev najhuji sovražnik.

Kampanja za tisoč novih naročnikov Proletarcu

XIII. IZKAZ

(4 tedne, od 1. do 29. junija 1944.)

Vsled lažjega pregleda so naročnine štete ena za vsakega pol leta. Na primer, kdor pošlje eno celoletno in eno polletno, je v izkazu označen s tremi po pol leta.

V času kampanje se bodo doštevale v vsakem izkazu k tem nadaljne naročnine in enako nadaljne vsote, zbrane v tiskovni sklad.

	Nove naročnine	Obnov. naročnine	Nabral v zovni sklad
John Chamazar, Chicago, Ill.	22	12	\$ 2.00
John Turk, Chicago, Ill.	2	2	4.00
Charles Pogorelec, Chicago, Ill.	10	77	22.00
Frank S. Tauchar, Chicago, Ill.	44	79 1/2	8.00
Angela Zaitz, Chicago, Ill.	9	14	18.75
John Krebel, Cleveland, O.	26 1/2	283	171.57
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	2	22	11.00
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	9	58	13.80
Joško Oven, Clarendon Hills, Ill.	4	10	37.50
Anton Zornik, Herrin, Pa.	85 1/2	321	43.55
Joseph Oblak, Chicago, Ill.	11	8	7.95
Mike Krutz, Willard, Wis.	2	23	2.50
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	9	25	135.55
John Goršek st., Springfield, Ill.	7	7	1.00
Louis Barborich, Milwaukee, Wis.	23	106 1/2	43.25
John Shular, Arcadia, Kans.	2	15	1.90
Frank Česen, Cleveland, O.	6	—	4.00
Jack Mesec, North Chicago, Ill.	30	4	16.25
Joseph Snay, Bridgeport, O.	9	37 1/2	16.25
Frank Cvetan, Johnstown, Pa.	8	88 1/2	28.50
Ludwig Yoxey, Pueblo, Colo.	16	54	29.17
Joseph Koriš, Detroit, Mich.	1	4	—25
Anton Tomšič, Oakland, Calif.	18 1/2	20	38.40
George Smrekar, W. Atiquipus, Pa.	4	6	3.60
Julia Parkel, Los Angeles, Calif.	9	2	1.00
Louis Ambrozich, Chisholm, Minn.	4	2	—
Math. Urbas, Detroit, Mich.	2	—	3.75
Edward Tomšič, Walsenburg, Colo.	—	9	21.00
K. Erzenžnik, Red Lodge, Mont.	2	9	2.35
Anton Shular, Arma, Kans.	8	26 1/2	10.60
Louis Zorke, Cleveland, O.	11	—	3.43
John Kobi, Duluth, Minn.	2	—	.60
John Zornik, Detroit, Mich.	1	35	13.00
John Plachtar, Dearborn, Mich.	—	6	4.75
John Pečnik, Fontana, Calif.	9	9	10.08
Leo Zevnik, La Salle, Ill.	13	12	6.44
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	3	2	—
Frank Bizjak, Chicago, Ill.	5	2	2.72
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	2	22	5.80
Anton Brenčič, Cleveland, O.	2	2	—
Kristina Podjavorske, Milwaukee	2	—	.75
Jennie Jerala, Moon Run, Pa.	—	6	—
Jacob Ambrozich, Moon Run, Pa.	1	—	79.60
Josephine Močnik, Cleveland, O.	2	—	2.00
Anton Gorentz, Springfield, Ill.	1	4 1/2	—
John Taneek, Girard, O.	2	16	3.00
John Kosin, Girard, O.	6	18	11.50
Nace Zlemberger, Piney Fork, O.	—	3	.25
Joseph Sedmak, Conneaut, O.	4	—	—
John Terčelj, Strabane, Pa.	—	6	14.80
John Teran, Ely, Minn.	—	17	6.25
Anton Udovich, La Salle, Ill.	—	10	2.00
John Vitez, Barton, O.	5	21	—
Vincenc Yaksetich, McIntyre, Pa.	—	3	—
Kathy Junko, Detroit, Mich.	—	23	12.10
Anton Jankovich, Cleveland, O.	20	29	16.50
Frank Klun, Chisholm, Minn.	2	2	3.00
Mike Kopach, Barberton, O.	6	16	.50
Joe Koss, Detroit, Mich.	2	—	—
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.	6 1/2	2	2.00
Luka Groser, Chicago, Ill.	—	12	—
Louis Pavlinich, Bellaire, O.	—	2	—
Joe F. Durn, Cleveland, O.	1	8	28.20
Andrew Krivina, Girard, O.	—	2	2.00
John H. Krzinski, Kemmerer, Wyo.	2	8	3.75
Martin Bajc, Meadow Lands, Pa.	1	—	5.15
Joe Cvelbar, Sharon, Pa.	6	13	3.70
Jacob Bergant, Lisbon, O.	—	12	7.74
John Marolt, West Mineral, Kans.	2	12	4.50
John Fajdiga, Leadville, Colo.	2	7	3.50
Max Martz, Buhl, Minn.	—	10	2.25
Tony Stopar, Colegrove, Pa.	4	—	—
Frank Kosem, Elm Grove, W. Va.	1	1	—
Julia Lemuth, Detroit, Mich.	2	—	4.50
James Dekleva, Gowanda, N. Y.	6	4	1.00
Luka Podbregar, Witt, Ill.	2	2	7.00
Rudolph Potočnik, Detroit, Mich.	4	2	2.25
Joseph Mihelich, E. Helena, Mont.	—	6	—
John Tavcar, Cleveland, O.	2	—	.50
John Paulich, Gardena, Calif.	2	2	5.00
John Spiller, St. Louis, Mo.	6	2	3.14
Lovrenc Bajc, Fairport Harbor, O.	1	2	1.50
Mary Stroj, Indianapolis, Ind.	2	8	—
Frank Kokal, Cleveland, O.	4	—	5.25
Joseph Jež, Warren, O.	2	4	5.87
John Jereb, Rock Springs, Wyo.	—	19	1.50
Kathy Horvatin, Los Angeles, Cal.	6	2	3.00
Mary Marinšek, Gallup, N. Mex.	12	—	4.00
Frank Volkar, Bedford, O.	4	—	3.25
Frank Oblak, Tiona, Pa.	2	2	2.00
Frank Podboy, Parkhill, Pa.	—	4	12.40
Anton Tratnik, Diamondville, Wyo.	12	2	2.60
John Morsi, Chicago, Ill.	—	8	2.00
Amalia Oblak, Elizabeth, N. J.	—	6	—
Lenhard Werdinec, Thomas, W. Va.	4	—	.75
Fr. Kolenc, Windsor Heights, W. Va.	1	—	4.00
Joseph Krmel, Burgettstown, Pa.	2	2	3.25
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	—	4	2.00
Jennie Marinšek, Gallup, N. Mex.	6	—	2.65
Leo Junko, Detroit, Mich.	—	4	—
Frank Pijan, Hibbing, Minn.	1	—	—
Leo Milostnik, Sheboygan, Wis.	23	—	5.00
Herman Drobesh, New Waterford, Pa.	—	2	5.20
Frank Novak, Los Angeles, Calif.	—	4	—
Anna Klarich, Detroit, Mich.	—	2	—
Razni posamezniki	16	60	48.05
Skupaj	635	1836 1/2	\$1,136.52

Prejšnji izkaz novih naročnin 626, sedanji 9, skupaj 635; obnovljenih, prejšnji izkaz 1723 1/2, sedanji 113, skupaj 1836 1/2. Tiskovni sklad, prejšnji izkaz \$1,078.50, sedanji \$58.02, skupaj \$1,136.52.

Finska se zaigrala

Ponesrečeni zavezniški poskusi, da se bi Finsko izpulilo iz vojne, so dokaz, da finska vlada ni vodila vojne na svojo roko toliko kot je svetu zatrjevala, pač pa, da je bila ves čas v tesnem sporazumu z Nemčijo. S svojimi ukrepi in izjavami

V Angliji ubitih veliko civilistov

Od početka vojne do 6. julija je bilo v Angliji ubitih od nemških letalcev in sedaj od "robotov" 54,537 civilistov, 64,500 težko ranjenih, med njimi tisoče trajno pobabljenih, in nad 100 tisoč lahko ranjenih.

Mehika za šolstvo

Mehiška vlada bo skupno z okrajnimi oblastmi potrošila v tem letu za gradnjo novih šolskih poslopij 11 milijonov dolarjev.

Tragedija pri Bellaireu

V Belmont County v Ohio se je v premogovniku Powhatan dne 5. julija zgodil požar, ki je zajel v rove 66 premogarjev. Vsa rešilna dela so bila zmanj.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Zedinjenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Proglas neodvisnosti, Ustavo Zed. držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniki Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštnino vred.

Naročila sprejema:

Knjigarna Proletarca
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchon

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Socialism And The Test Of Patriotism

If the standard of patriotism is established by the willingness of a citizen to serve the common welfare, then the Socialists of America tower high above any other political group of America.

For the Socialists have the only program that gives thought to common interest—the only program, in fact, that makes common interest possible. If there is one thing evident in American life today it is that, despite the war, group interest and self interest commanded the activities of the American people.

That is the fruit of the capitalist private-profit system.

Consider the ugly facts that confront the American people.

Consider first the plan of the National Association of Manufacturers to become the real rulers of America when the war ends. The big corporations of America have billions of dollars in their reserves with which they say they will make new jobs—if they are given a free hand in their operations. What they mean is that they want to control workingclass Americans. They want to set the rules of the game. They want to hire and fire as they see fit. And, above all, they want the government to have nothing whatever to do with the control of national resources upon which all the people of the nation depend.

Is it patriotic to plan to become the economic dictator of a nation?

Consider next the scheme launched by representatives of the biggest of big business to reduce the tax upon incomes to a maximum of 25 percent of gross. Twelve state legislatures already have approved a constitutional amendment to make that a Federal law. Its results would be destructive of common interest on any other terms than the common interest of master and slave. The functions of government would be destroyed. Social security would be killed. Relief for veterans of war would be starved to death. Wealth and power would center in a few private hands and fascism would be an inescapable consequence.

Is it patriotic to plan for such an America?

Consider now the big international bankers who are planning and scheming to exploit the workers of the world while the common men of their own nations are dying in a bloody war. There are no nazis, no democrats, no fascists, no national boundaries when the masters of wealth get together. Their loyalties are to their wealth and to their power to rule the people of all nations.

There is the patriotism of the dollar.

We assert that Socialists manifest the highest patriotism when they challenge a system that breeds class divisions—and when they present an economic program that will make human unity logical, real and lasting.

Socialists want all men to work together for the common good. Socialists want America to be owned by the people of America instead of by a few individuals. Socialists seek economic freedom and industrial democracy for this and every nation—the basic freedom and democracy upon which, alone, all others can stand.

Patriotism is love of country. But the country is not the land, the factories or the "rocks and rills and temple hills." The country is the people who live in it. And with that definition Socialists can take their stand as patriots.

For Socialists seek to free the people from bondage; to unite the people in justice and brotherhood; to end the evils which have burdened the people with insecurity, greed, group interest and war. — Reading Labor Advocate.

Small Business Could be Used to the Advantage of the "Big Fellows"

By SCOTT NEARING

American big business faces four major economic issues: (1) reconversion, (2) labor and employment, (3) cartels and world markets and (4) small businesses. The June 27 press carries an important announcement on the regulation of small business to post-war U.S. economy.

Chairman Maury Maverick of the Small War Plants Corp. has made arrangements with the War Production Board under which small plants are to receive priority in the allocation of raw materials and in reconversion to civilian production. The priorities will be sharply limited. No small plant will be allowed to exceed the total of both civilian and war production to which it is entitled, nor will it be allowed to produce items in fields that are specifically limited for war purposes.

Certain other minor restrictions were announced. But they are not sufficiently important to interfere with a rather widespread resumption of civilian production by small plants. If Maverick's program is followed, many small plants will get back to civilian production before the large plants. This move will enable some of the small plants to establish themselves in the postwar markets while the big concerns are completing their war contracts, thus creating a situation that is favorable to the survival of small business.

The policy shift to an emphasis on small business has been marked for some time in Natl. Assn. of Manufacturers and Chamber of Commerce circles as well as in government quarters. Big business has realized that if it drives all small concerns on the rocks it will stand alone, like a citadel with no outer defenses.

U.S. Steel Corp. officials made a similar decision 30 years ago. Instead of trying to monopolize the entire steel industry of the country, they contented themselves with a modest share and surrounded themselves with a protective ring of little steel plants, relying on the Iron & Steel Institute to regulate prices and protect the in-

dustry against the losses incident to cut throat competition.

Little business is the best possible defense for big business. First, its presence blunts the charges of monopoly control. Second, the small businesses justify the assumption that free enterprise is still operating in the field. Meanwhile the big concerns fill most of the orders and make most of the profits.

Anglo-American big business will seek to cartelize and control the postwar world economy. In such a campaign, a protective fringe of small concerns will prove an invaluable asset. They exist in Britain and the SWPC move guarantees their continuance on this side of the Atlantic.

DE VALERA STRONGER THAN EVER IN EIRE...

Fianna Fail, Eamon de Valera's party, won at the recent election and now has a margin of 14 seats over the opposition instead of parity. Labor lost nine of 17 representatives, the farmers' party lost five. None of the parties opposed continued neutrality. The Irish support de Valera in his refusal to close the German legation in Dublin. The Catholic tradition draws Eire close to neutral Portugal and Spain. Britain's policy of isolating Ireland has united the Irish behind their Premier, resenting interference.

90% OF WAR VETS FAVOR UNIONS

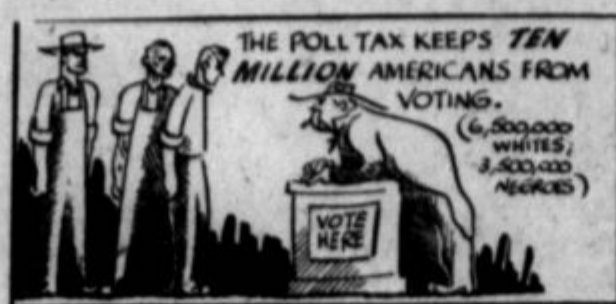
CLEVELAND. — The employer magazine of the steel industry, Iron Age, reports that a survey among returned World War II veterans back on civilian jobs shows that 90 per cent favor labor unions and 10 per cent are opposed.

Preference on jobs for war veterans was expected by 73 per cent, the magazine found.

On the question whether Negro veterans should also have job preference the survey showed the following:

Yes 60%, No 10%, Undecided 30%.

THE MARCH OF LABOR

DAY AND NIGHT, EVERY 5 SECONDS
A WORKER SOMEWHERE IN THIS
COUNTRY GETS HURT, AND
EVERY 9 MINUTES ONE
IS KILLED.

Why Inflate a Bogeyman?

J. Edgar Hoover, in a commencement speech, shows much agitation about the "menace" of American Communists. He denounces them for disbanding as a political party and reorganizing as an "association." He warns of nefarious schools and forums. He hints at skillful plans to capitalize on juvenile delinquency. The Communists, he says, are "Trojan snakes."

This seems an extraordinary waste of energy and strong speech. The Communists are palpably a shrill echo of what they imagine to be Mr. Stalin's foreign policy, but that makes them less dangerous, rather than more so. An organization obviously devoted to representing another nation cannot become an internal danger to America. The surrender of party status was itself a confession of Communist defeat. Where Communists are accepted in labor unions it is because of other attributes rather than their economic beliefs.

We can't suppress Communist schools and forums, any more than we can suppress anti-Semitism, without abandoning our democratic doctrine of free speech. We certainly can't solve any social problems by harrying Reds. One of Mr. Hoover's predecessors in the Justice Department, A. Mitchell Palmer, tried that after the last war, and he simply furnished a witch-hunter's holiday. One can understand Red-scare tactics from Tories who are trying to smear progressives, but why should Mr. Hoover inflate a threat where none exists?—The Chicago Sun.

Materialists not the Idealists Will Be in Control Over the Post-War World

By RAYMOND HOFSES, Editor Reading Labor Advocate

It should be apparent to most people that the closer peace appears the less idealistic the war becomes. The "four freedoms everywhere in the world" served as an inspiration to sacrifice but briefly and passed from the scene when Winston Churchill made the speech that left no doubt that, so far as he is concerned, it is vastly more important that the British Empire should survive than that the "lesser breeds"—of class as well as of race—should be free.

Since then there have been other signs that materialism, rather than idealism, is going to govern the post-war world. To mention only one, there is the Arabian oil project whereby a great natural resource is being sought under conditions of advantage to the owning groups of the various United Nations—and under conditions that may, indeed, destroy the unity of those nations. There are other signs of materialism in the field of politics, notably the uncertain and divergent attitudes of Britain and America toward General DeGaul, the Free French leader.

The above examples are mentioned, however, only incidentally. To get back to the point, when the materialistic leaders of nations set about writing the peace and establishing the rules under which the world will function, the workers of all nations will understand what the war makes many incapable of seeing today; namely, that the chief and immediate business of workers who wish to be free is the abolition of the class rule that is victimizing them in their own nations.

This is not to say that internationalism is not a real need. The need is, indeed, so real that there can no longer be any doubt that, just as nations have been forced to merge their interests in war, so they will have to broaden international relationships after the war. What should be understood by the common people, however, is that an international of nations, operat-

ing under a class economy, must mean that the workers of all nations will be just as firmly bound in the service of a dominant class as they ever were. It is because Socialists seek that freedom for workers and lasting peace among nations requires, not the strengthening and revamping of the class system, but its abolition, that they urge the workers of every highly developed capitalist country should not permit the war to blind them to the class character of the nation in which they live.

If not before the war ends, then not long afterward, workers who are now members of unions are going to learn that they were being hoodwinked right along when they permitted themselves to be told that the interests of employers and workers are identical. Even in war that is not true. In peace it will quickly be recognized as a deception.

The early warring of this nation's corporation heads, that they would lose all incentive to use their privately-owned resources of the production of war needs unless they were given assurance of satisfactory private profit, reveals the quality of the patriotism of the owning class. That warning should convince the workers that, although the war in Europe and Asia is an acute problem, the conflict between mankind and mankind's exploiters is chronic and basic to capitalist economic and social relationships.

After the war ends—and especially in nations which might gain undisputed supremacy of the earth—the same owning class, freed from the fear of rival aggressors, can be depended upon to act as materialists and not idealists: They will demand a free hand in their ownership of humanity's resources and in their control of working people.

Workers of this and other nations are making a sad mistake when they look too much across the two oceans and too little at the

IN THE WIND

From THE NATION

Westbrook Pegler, in his column of June 20, revealed the long-distance telephone records of the C. I. O. Political Action Committee, which have been subpoenaed by the Dies committee and which, Mr. Pegler implies, indicate the close relationship existing between the committee and the White House and various official agencies in Washington. What Mr. Pegler did not reveal is that the Dies committee secured the documents from American Tel. & Tel., unbeknownst to the Political Action Committee, that Mr. Dies has never introduced them into the public record, and that they are now in the hands of the World-Telegram's distinguished columnist. The subpoena power of the House of Representatives, it seems, has become the property of Westbrook Pegler.

In Washington, the Negro Digest reports, the white-looking official Latin American guests are quartered by the State Department's Division of Cultural Relations in Blair House, the official government guest house. The darker Latin gentlemen are referred to Howard University.

Rumor from across the ocean: Mr. Churchill has informed his intimates that the British Cabinet has finally taken a decision, to be announced after the war, with respect to the future of Palestine, and it will be favorable to Zionist hopes.

Teamwork: June 18, Earl Browder, in the Daily Worker... "our problem... is to develop peacetime markets, under our capitalist system, equal to the war market in volume and effectiveness... If this foreign market is properly organized, the goods we sell to them will make them wealthy and prosperous, so that they soon be able to pay, with handsome profits for American capitalists. June 19, Eric Johnston, president of the United States Chamber of Commerce, to a press conference in Moscow: The Soviet Union wants to buy "many billions of dollars" worth of American goods on purchase terms mutually advantageous to the two countries involved."

The official organ of the railroad brotherhoods, Labor, says that "Montgomery Ward's sales tobogganed \$19,000,000 in the first months of 1944, while in the same period the business of Sears, Roebuck & Company, which has not fought labor, zoomed by \$32,000,000."

Festung Europa: According to information recently received in Washington, the Czechs in Prague are being punished by the Nazis for merely talking loudly on the streets "or smiling"... A Belgian resistance group has succeeded in hoodwinking the German censor by posting leaflets in envelopes filched from the German Labor Office.

WHAT LABOR WANTS

The public frequently asks "What Does Union Labor Want?" This question usually bobs up during some labor trouble, and the answer is fairly simple.

Union Labor wants, above anything else, security.

This means a decent level of wages, good working conditions, the chance to save a few pennies, cheaper hospital and medical care, decent working hours, year-around employment, and the right to look forward toward retirement with a few years left in which to enjoy that retirement.

Labor wants in fact, only that which every loyal American citizen wants. The only difference between Union Labor and the average working citizen who is not a member of a union is this: Organized labor is willing to fight for what it wants. —The Progressive Miner.

PLAN CO-OP IN FLINT

FLINT, Mich. — Prospects of a flourishing co-op store in Flint brightened when several strong groups, including the United Auto Workers (CIO), took part in a meeting to get started.

Cooperative stores in Detroit have developed strength as union members got interested.

problems at hand in their own countries. For if capitalism survives the war, then, again, the strength of the masters will be recognized as the weakness of the people.

The way to insure freedom after this war ends is to establish the Socialist system of industrial democracy in advance.

The Real Reason For The Bridges Sellout

The attempted scabbing and strikebreaking on the part of one Harry Bridges, and the offer to the employers by this animal of a post-war no-strike pledge is causing people to wonder why the sudden change in his "character."

Actually there is no cause for wonder when a few facts are kept in mind. First of which is the threat of deportation still hanging over him.

When coppers arrest a group of individuals whom they believe to have broken the law in common, the usual procedure is for the strong arm men and soft-soapers to pick out the "weak sister" in the group and go to work on him.

"Going to work" means threats, violence, strong lights and long hours of listening to the goldfish. But it also means the suave, slimy, sneaky action of the "good guy"; the copper who "disapproves" of the "wickedness" of his fellow coppers, and who wants the suspect to be a "good guy" and get the kind of treatment a "good guy" deserves.

Between them, the strong arm gent and the soft-soaper generally manage to break down the weak sister and to get from him the kind of evidence and aid they can get in no other way.

It isn't a process of which to be proud. It means a complete surrender of human decency and dignity on the part of all involved. And, because the Dignity of Man is the sum total of the dignity of all individuals, all mankind loses in self-respect because such procedure is so common.

"Justice" in these United States has always been a class matter. The worker who steals a dollar goes to jail; the banker who steals a million breaks no laws, but is much more likely to be the man who writes laws. Men go to jail, not because of crimes committed or because of moral turpitude but because they hire bum lawyers, and do not know the right guy to fix.

But of late years, "justice" in this country is becoming what the Kellogg Pact said that war should not be—"an instrument of national policy." Political prosecutions in this country are becoming a reflex of foreign relations. This is as true of the Minneapolis Trials as of the current Washington Circus.

When Stalin beat up "gallant little Finland," Browder and Bridges were in a jam. Browder, the Kansan, Know Nothing because he left the country, Bridges because he came into it.

When Hitler jumped on the men who had trained his armies and who had initiated the techniques of national socialism, Browder and Bridges became the white-haired, blue-eyed pets of Washington. The doors of the calaboose opened and the Earl stepped forth into the graces of his "Commander-in-Chief," while Bridges began making his speeches to the Chambers of Commerce and showing the San Francisco employers some new wrinkles in speed-up.

Mr. Roosevelt is facing an election. A guy named Dewey wants to put him in the ranks of the "unfrozen." The Democratic gauleiters of the cotton and gooburnut areas are working a squeeze play on their—and Browder's and Bridges'—"beloved leader." A sacrificial goat must be found to appease the angers of the Gods of Democracy south of the Mason-Dixon Line, and to prove to the Republicans that a Roosevelt can get tough, even with the Mortimer Snerds of the Stalin machine.

On June 26th the Circuit Court of Appeals in San Francisco denied Bridges' plea that the deportation order be cancelled. The decision was a foregone conclusion.

So—like any weak sister, Bridges is "coughing up his guts." Please, Mr. Coppers, don't throw me out of your nice, clean jail. I'll turn state's evidence, I'll turn stool-pigeon, I'll fink, I'll rat, I'll act like a comrat—even though I deny that I have ever had the decency to carry a card—if only you'll go easy with me.

When Roosevelt wanted a labor slave law, Bridges was the first to okeh the idea in a telegram to his beloved Leader. When the Monkey Ward strike broke out, Bridges was the only one of the CIO panjandra who dared to come out openly and try to bust the strike. Now Bridges, the bell-wether of the comrat clique of the CIO, is trying to curry favor with the employers by offering a post-war class peace, a Pax Romana, a peace of death.

The price he wants for his treachery—permission to stay in this country and not be returned to Australia where real union men know how to handle vermin.—The Industrial Worker

NATIONAL HEALTH INSURANCE PLANNED IN CANADA

B. W. S. EDGAR

MONTREAL. — Altho its application has been deferred until after war. Canada's National Health Insurance Plan promises to mark a great step forward in social legislation. The measure is extremely detailed in its provisions, and superficially it appears to have been rushed into emergency existence during the past year. Actually, however, it has been incubating for 14 years. Since 1929 the Department of Pensions and National Health has been studying health insurance on recommendation from a House of Commons Select Committee.

Under provisions of the measure, the Federal Government will contribute \$3.60 a year per person. Full-time workers will pay sums varying from \$26 to \$100 a year, in some cases probably sharing the premium costs with employers. Nearly 350,000 persons listed as unpaid labor—mostly family labor on farms—will have premiums paid by the head of the family. About three quarters of a million Canadians, unable to pay even the small premium required, will have their contributions paid by the provinces.

Benefits will include free medical attendance by a doctor of the

worker's own choice or by any consultant the doctor deems it advisable to summon; drugs and medicines free of charge; and accommodation in hospital wards, except in special cases where the difference in price of other accommodation would be paid by the patient.

Free dental care is another service which at first is likely to be limited to persons under 16 years of age.—Worldover Press.

SATURDAY & SUNDAY WORKERS SOUGHT BY CHICAGO POST OFFICE

Postmaster Ernest J. Kruetgen makes an urgent appeal for 600 men and women, 16 years or over, for Saturday and Sunday work. Employment may be limited to either one or both of these days. There is a critical need for such help to assist in the post-patch of the half-million or more letters going to our Armed Forces. Pay is at the rate of 74½ cents up to 6:00 P. M. and 81¼ cents, thereafter. Apply at once to Room 425, Main Post Office, Canal and Van Buren Streets.

We should often have reason to be ashamed of our most brilliant actions if the world could see the motives from which they spring.—Rochefoucauld.